

ОБЩИНА БРАТЯ ДАСКАЛОВИ

п.к 6250 с.Братя Даскалови
ул. " Септемврийци " № 55
E-mail: kmet@brdaskalovi.egov.bg

тел: 04134 / 22-60; 23-02; 23-88

**ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
БРАТЯ ДАСКАЛОВИ**

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

От Иван Стоянов Танев, кмет на Община Братя Даскалови

Относно: *Приемане на Доклад от резултата от Последваща оценка на Общинския план за развитие на Община Братя Даскалови за периода 2014-2020 г.*

**УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,**

Община Братя Даскалови приключи изпълнението на Общинския план за развитие за периода 2014-2020 г. Съгласно чл. 34, ал.1 от Закона за регионално развитие е направена Последваща оценка за изпълнението на плана. В съответствие с чл. 26, ал.1 от Правилника за прилагане на Закона за регионално развитие, внасям за обсъждане и одобряване Доклад за резултата от Последващата оценка на Общинския план за развитие на Община Братя Даскалови за периода 2014-2020 г.

Предлагам Общински съвет да вземе следното

РЕШЕНИЕ:

1. На основание чл.21, ал.1, т.12 и т.23 от Закона за местно самоуправление и местна администрация и чл. 26., ал.1 от Правилника за прилагане на Закона за регионално развитие одобрява Доклад за резултата от Последващата оценка на Общинския план за развитие на Община Братя Даскалови за периода 2014-2020 г.

2. Докладът за резултата от Последващата оценка да се публикува на интернет страницата на Община Братя Даскалови.

ВНОСИТЕЛ:

Иван Танев

Кмет на Община Братя Даскалови

Съгласувал:

Даниела Донева - юристконсулт

Изготвил:

Галина Радева - зам.кмет на община

**ДОКЛАД ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ
ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИ
ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ (ОПР) НА ОБЩИНА
БРАТЯ ДАСКАЛОВИ
ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ:

ВЪВЕДЕНИЕ

**ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА
РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 г.**

ЧАСТ ПЪРВА – РАМКА- стр. 12

ЧАСТ ВТОРА - ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ – стр. 31

2.1. ОБЩО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА ПРЕЗ 2014-2020 - стр. 32

**2.2. СТЕПЕН НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА
ОПР НА ОБЩИНА БРАТЯ ДАСКАЛОВИ - стр.72**

**2.3. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА
ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ - стр. 94**

2.4. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ - стр.104

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БВП	Брутен вътрешен продукт
БДС	Брутна добавена стойност
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕФР	Европейски фонд за рибарство
ЕФРР	Европейския фонд за регионално развитие
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЗРР (2008)	Закон за регионалното развитие, приет 2008 г., действащ
КФ	Кохезионен фонд
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
ОПИК	ОП „Иновации и конкурентоспособност” 2014-2020
ОПОС	ОП „Околна среда” 2014-2020
ОПДУ	ОП „Добро управление” 2014-2020
ОПР	Общински план за развитие
ОПРР	ОП „Региони в растеж” 2014-2020
ОПРЧР	ОП „Развитие на човешките ресурси” 2014-2020
ОПТТИ	ОП „Транспорт” 2014-2020
ОСР	Областна стратегия за развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони 2014-2020
РПР	Регионален план за развитие
РЦВ	Райони за целенасочено въздействие
РЦП	Райони за целенасочена подкрепа
СЗР	Северозападен район от ниво 2
СИР	Североизточен район от ниво 2
СР	Съвет за развитие при Министерския съвет
СЦР	Северен централен район от ниво 2
ЮЗР	Югозападен район от ниво 2
ЮИР	Югоизточен район от ниво 2
ЮЦР	Южен централен район от ниво 2

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Общи положения

Последващата оценка на Общинския план за развитие на община Братя Даскалови е изготвена във връзка с разпоредбата на чл. 34, ал. 1 от Закона за регионалното развитие¹ [ЗРР (23.02.2016)].

Последващата оценка на Общинския план за развитие включва:

- ◇ оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите за периода 2014 – 2020 г.
- ◇ оценка на общото въздействие;
- ◇ оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси за периода 2014 – 2020 г.;
- ◇ изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие и за разработване на документи за следващия планов период след 2020 г.

От методологическа гледна точка, **общинските планове за развитие** представляват **средносрочнирамкови документи**, определящи целите и приоритетите на регионалната политика за съответната община. Разглежданият ОПР на община Братя Даскалови е приет на основание разпоредбите на **Закона за регионалното развитие** [ЗРР (2008)]². Настоящата последваща оценка се изготвя в съответствие с разпоредбите на същия нормативен акт.

В началото на 2020 г. в ЗРР са направени промени, свързани с цялостната система от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие за следващия планов период 2021-2027 г. Тези промени обаче не засягат обхвата на ОПР на общината за периода 2014-2020, както и предвижданията за изготвяне на последваща оценка на документа.

¹ Обн., ДВ, бр. 50 от 30.05.2008 г., в сила от 31.08.2008 г.

² Пак там

Съгласно действащото при изготвянето на документа законодателство, ОПР се разработват **в съответствие с предвижданията на Областната стратегия за развитие [ОСР]**, за съответния програмен период.

Обхватът на ОПР за периода 2014 – 2020 г. е както следва(ЗРР 2008):**определя средносрочните цели и приоритети за развитието на общината в съответствие с Областната стратегия за развитие и концепцията за пространствено развитие на общината³.**

Съдържанието на ОПР за периода 2014 – 2020 г. е както следва (ЗРР 2008):

- анализ на икономическото и социалното развитие на общината;
- целите и приоритетите за развитие на общината за определен период;
- индикативна финансова таблица, обобщаваща необходимите ресурси за реализация на плана;
- индикаторите за наблюдението и оценката на плана;
- необходимите действия по наблюдението, оценката и актуализацията на плана;
- програма за реализация на Общинския план за развитие, с която се конкретизират проектите за неговото изпълнение, съответните финансови ресурси и звената за изпълнение на проектите;
- описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност;
- предварителната оценка на плана.

Съгласно чл. 5 на ЗРР (2008) на територията на районите от ниво 3 (области) могат да се обособяват райони за целенасочена подкрепа от държавата. Районите за целенасочена подкрепа обхващат територията на една или повече съседни общини и представляват териториална основа за концентрация на ресурси за намаляване на вътрешнорегионалните различия в степента на развитие на отделните общини и за постигане на целите на държавната политика за регионално развитие.

³ Допълненията относно Концепция за пространствено развитие се отнасят за периода след 26.11.2012 г.

2. Изпълнение и актуалност на препоръките от предишни оценки

Планът за развитие на Община Братя Даскалови за периода 2014 – 2020 г.⁴ е приет с Решение на Общински съвет – Братя Даскалови. Съгласно разпоредбите на ЗРР (2008) е изготвена **МЕЖДИННА оценка на ОПР на община Братя Даскалови**⁵, като оценката си е поставила цели за проверка на външната и вътрешна съгласуваност на Плана за развитие на Община Братя Даскалови за периода 2014 – 2020 г. и формулиране на препоръки за подобряване на Плана в консултации с екипа, който го разработва и като отчита резултатите от проведените при подготовката му обществени консултации. Съгласно заключенията на междинната оценка Планът за развитие на Община Братя Даскалови 2014-2020 г. съдържа всички компоненти за постигане на съответствие с чл. 13, ал.2 на ЗРР. Оценката потвърждава външната съгласуваност на плана по цели и приоритети с всички стратегически документи от по-висок порядък, като е отчетено, че документът осигурява и постигането на целите на ЗРР, както е определено в чл.3 и по-специално в т.5 на закона.

3. Методика за последваща оценка на Плана за развитие на община Братя Даскалови 2014-2020

Последващата оценка на ОПР е изготвена според изискванията на ЗРР, *Насоките на ЕК за програмния период 2014-2020 г., Ръководството за оценка на социално-икономическото развитие EVALSED*⁶, *Техническата спецификация за изпълнение на поръчката*, както и натрупания до момента опит при изготвяне на подобни оценки на стратегически и планови документи на общинско, областно, регионално и национално ниво.

За целите на оценката е разработена методика, която определя методите и съответните източници на информация, както и критериите за оценка на изпълнението на ОПР.

⁴ Общински план за развитие на Община Братя Даскалови 2014 – 2020 г. Документът е достъпен на интернет адрес <https://bratya-daskalovi.bg/>

⁵ Независима оценка на Плана за развитие на Община Братя Даскалови за периода 2014 -2020 г. Документът е достъпен на интернет адрес <https://bratya-daskalovi.bg/>

⁶ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/guide/guide_evalsed.pdf

Разработена е петстепенна оценъчна скала за оценка на степента на:

- напредъка по постигане на заложения в плана за изпълнение обхват на дейности и мерки;
- напредъка по постигане на заложените целеви стойности на индикаторите за изпълнение (основни индикатори), вкл. оценка на реалистичността на заложените целеви стойности.

Оценени са причините за надхвърляне или недостигане на заложените финални целеви стойности на индикаторите за изпълнение – оценка на реалистичността на заложените целеви стойности.

Конструиран е индекс на постигане на целите на ОПР:

- Индекс на постигане на стратегическите цели – отразява степента на постигане на заложеното изменение на стойностите на ключови индикатори и цели на общинско ниво.

Индексът също е групиран в петстепенни оценъчни скали. За целите на оценката са използвани следните оценъчни скали и категории:

Таблица 1. Степен на постигане на заложеното изменение на ключовите индикатори за въздействие

Скала	Дефиниция	Степен на изпълнение на приоритети
5 ↑	Постигната цел на индикатор над 80%	Напредък, значително над планирания по изпълнение на приоритета/целта
4 ↗	Постигната цел на индикатор между 60 и 80%	Напредък над планирания по изпълнение на приоритета/целта
3 →	Постигната цел на индикатор между 40 и 60%	Постигнат планиран напредък по изпълнение на приоритета/целта
2 ↑	Постигната цел на индикатор между 20 и 0%	Задоволителен напредък по изпълнение на приоритета/целта
1 ↗	Постигната цел на индикатор между 1 и 20%	Ограничен напредък по изпълнение на приоритета/целта
0 →	Постигната цел на индикатор под 1% или негативна тенденция	Без напредък по изпълнение на приоритета/целта

При изготвянето на последващата оценка са използвани последните актуални данни за основните индикатори на общинско, национално и регионално ниво към края на 2018 г., а в отделни случаи - за 2019 г. и 2020 година.

Дяловете му са разработени според Методическите указания за разработване на общински планове, като в него са отразени политиките в действащите европейски, национални, регионални и областни стратегически документи, имащи пряко или косвено отношение към регионалното развитие. Съгласно указанията на МРРБ, наблюдението на Плана се осъществява в съответствие с разпоредбите на Правилника за прилагане на закона за регионалното развитие (ППЗРР). Съгласно изискванията на Закона за регионалното развитие (ЗРР), за изпълнението на всеки общински план за развитие се извършва последваща оценка непо-късно от една година след изтичането на периода на неговото действие. Документът, обект на анализа, очертава средносрочната перспектива за икономическо, социално, инфраструктурно и екологично развитие на Общината за период от седем години. Предмет на анализ и оценка са постигнатите резултати в процеса на изпълнение на стратегиите и плана за развитие с фокус ефективност и ефикасност.

Последващата оценка включва:

1. Оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
2. Оценка на общото въздействие;
3. Изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Резултатът от Оценката се отчита при оценка на изпълнението на Областната стратегия за развитие, Регионалния план за развитие и на Националната стратегия за регионално развитие.

В ОПР 2014-2020 г. са разписани действия по наблюдението, оценката и актуализацията на Плана. Предмет на наблюдение, мониторинг и контрол на Общинския план за развитие е изпълнението на целите и приоритетите за развитие на Общината, съгласно конкретни физически и финансови индикатори. Разписаната Система за мониторинг и контрол на изпълнението на Общинския план включва органите за наблюдение и методите на тяхната работа, индикаторите за наблюдение, източниците на информация, начините и периодичността за събиране, обработка и анализирането на информацията; системата на докладване за изпълнението.

Кметът на Община Братя Даскалови организира мониторинга и контрола на изпълнението на ОПР, като резултатите от наблюдението на изпълнението се

обобщават в Годишен доклад. Именно Годишните доклади за наблюдение на изпълнението на Общинския план за развитие осигуряват информация за изготвяне на оценка на ОПР.

Кметът на Общината внася за обсъждане и одобряване от Общинския съвет Доклад за резултатите от последваща оценка на изпълнението на ОПР.

Информационно осигуряване

Основната функция на Последващата оценка е да определи какво е постигнато спрямо планираното и каква е промяната в качеството на живот в общината. Извършването на последваща оценка на изпълнението на ОПР на общината за периода 2014-2020 г., се базира на следните информационни източници:

1. Общински план за развитие на Община Братя Даскалови за периода 2014-2020 г.;
2. Доклад за резултатите от извършена Междинна оценка на Общински план за развитие 2014-2020 г. на Община Братя Даскалови;
3. Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на Общински план за развитие на Община Братя Даскалови за периода 2014-2020 г.;
4. Областна стратегия за развитие на Област Стара Загора за периода 2014-2020 г.;
5. Различни стратегически и секторни документи на общинско и областно ниво;
6. Информация за изпълнени проекти;
7. Справки от общинска администрация.

Приложими методи

Процесът на подготовка, разработване и приемане на Последващата оценка на ОПР на Община Братя Даскалови за периода 2014-2020 г. преминава през следните основни етапи:

- ✓ Проучване;
- ✓ Анализ;
- ✓ Съгласуване;
- ✓ Приключване.

За целите на последващата оценка са приложени следните методи за анализ:

1. Структуриране и съдържателно проучване на информацията;
2. Проследяване на изменението на стойностите на индикаторите спрямо базовия сценарий;

3. Идентифициране на тенденции по изследвани области;
4. Графично и таблично изобразяване на данни, факти, тенденции;
5. Експертни заключения относно изследваните области;
6. Дефиниране на слаби места и предложения за подобрене и оптимизиране на процеси.

Приложени са следните основни видове анализ:

- Анализ на средата, преглед и оценка на първоначалните резултати от изпълнението на ОПР;
- Анализ и оценка за степента на изпълнение, степента на постигане на заложените цели и индикатори;
- Анализ на промените в контекста на плана за развитие;
- Анализ на положителните и отрицателните фактори при изпълнението на Плана чрез сравнение на данни, факти, показатели и резултати;
- Анализ на инвестираните финансови ресурси спрямо предварително определените за постигане на заложените цели. Отчитане на ефективност и ефикасност на използваните ресурси.

**ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БРАТЯ
ДАСКАЛОВИ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 г. ЧАСТ 1. РАМКА**

**Рамка за изпълнение на целите и приоритетите за регионално
развитие в Община Братя Даскалови за периода 2014 – 2020 г.**

ВИЗИЯ

Приетата визия, представляваща желаното и постижимо състояние на Община Братя Даскалови към 2020 г. и определяща рамката за реализация на плана, е:

„Просперираща община с модерна инфраструктура, модерно селско стопанство, преработвателна промишленост, спокойно място за живеене, чиста околна среда и възможности за развитие на младите хора“.

ОБЩА И СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Настоящият стратегически документ фокусира управленските процеси и определя рамката, чрез която по най-ефективен начин да се използват наличните ресурси на Община Братя Даскалови, така че да се подобри икономическата конюнктура и жизнен стандарт, както и да навакса значимото си изоставане спрямо другите райони в България.

Общата цел за развитие в ОПР за периода 2014 - 2020 г. е възвръщане на облика и привлекателността на Община Братя Даскалови за живот с повишен стандарт, конкурентно селско стопанство, модерна инфраструктура, високо ниво на качеството на предоставените услуги и повишена заетост. Включва също постигане на балансирано устойчиво развитие и повишаване качеството на живот чрез ефикасно и ефективно управление на потенциала на общината.

С оглед на поставената обща цел Общинския план за развитие на Община Братя Даскалови за периода 2014-2020 г. поставя следната **стратегическа цел**:

„Да постигне икономически растеж, подобро качество на живот и възможности за развитие на своите жители, запазено и оценено природно и културно наследство“.

Визията е конкретизирана чрез четири приоритета, разписани в 62 мерки.

При разработването на ОПР са дефинирани четири приоритета за развитие на община Братя Даскалови:

Приоритет 1: Развитие и модернизация на местната техническа и социална инфраструктура.

Приоритет 2: Подкрепа на конкурентноспособна, устойчива местна икономика, основана на местните условия и ресурси.

Приоритет 3: Развитие на човешките ресурси и създаване на добра жизнена среда.

Приоритет 4: Предоставяне на качествени обществени услуги, съответстващи на европейските стандарти.

СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

За всяка от приоритетните области в плана за развитие са адресирани специфични цели и мерки, следващи логиката на основната цел:

Приоритет 1: Развитие и модернизация на местната техническа и социална инфраструктура.

Тази приоритетна област на развитието включва постигането на следните цели и реализиращи я мерки:

Цел 1: Обновяване и доизграждане на общинската пътна мрежа.

Мярка 1: Ремонт на съществуващата пътна мрежа.

Мярка 2: Разширяване и модернизация на местната транспортна инфраструктура - пътища.

Мярка 3: Изграждане на модерна информационна и комуникационна инфраструктура – Интернет, мобилни комуникации.

Мярка 4: Подновяване и модернизация на електрическата проводна мрежа.

Мярка 5: Благоустрояване на населените места от Общината.

Цел 2: Подобряване водоснабдяването в общината

Мярка 1: Намаляване загубите на вода чрез смяна на амортизираните водопроводни мрежи в населените места.

Цел 3: Канализация на населените места

Мярка 1: Изграждане на канализация и пречиствателни съоръжения.

Цел 4: Развитие на социалната инфраструктура

Мярка 1: Ремонт на сгради общинска собственост.

Цел 5: Въвеждане на енергоефективни мерки

Мярка 1: Реконструкция и модернизация на сгради общинска собственост.

Мярка 2: Въвеждане на енергоефективни мерки на сгради общинска собственост.

Приоритет 2: Подкрепа на конкурентноспособна, устойчива местна икономика, основана на местните условия и ресурси (Развитие на икономиката, създаване на екологично чисто производство)

Цел 1: Повишаване конкурентноспособността на селското стопанство като структуроопределящ отрасъл на местната икономика

Мярка 1: Внедряване на нови технологии в селското стопанство и съвременни форми на интензивно земеделие.

Мярка 2: Окръпняване на земеделските земи и сдружаване на земеделските стопани.

Мярка 3: Насърчаване отглеждането на трайни насаждения.

Мярка 4: Създаване на условия за реализация на селскостопанската продукция.

Мярка 5: Внедряване на практики на екологично чисто земеделие и животновъдство.

Мярка 6: Създаване на условия за развитие на модерно фермерство с производство, отговарящо на европейските стандарти.

Мярка 7: Технологично развитие и въвеждане на иновациите.

Мярка 8: Подкрепа за утвърдените фирми в общината.

Мярка 9: Подкрепа за развитие на бизнес инфраструктурата.

Мярка 10: Участие на общината в регионални клъстери и мрежи.

Мярка 11: Създаване на публично - частни партньорства и инициативи за икономическо развитие.

Цел 2: Осигуряване на достъп до модерна експертна и консултантска помощ и квалификационни услуги.

Мярка 1: Разширяване дейността на Центъра за административно обслужване община Братя Даскалови чрез предоставяне на актуална информация по отворени програми на Европейския съюз.

Мярка 2: Поддържане на база данни и информиране за актуални програми, проекти, обучения, изложения и др.

Цел 3: Стимулиране и създаване на условия за развитие на малки и средни предприятия (МСП)

Мярка 1: Подкрепа на МСП от общината.

Мярка 2: Насърчаване на предприемачеството и стимулиране на малкия и среден бизнес за разкриване на повече и по-добри работни места.

Мярка 3: Повишаване на диалога и информираността между МСП и общината.

Цел 4: Създаване на общински институции, подкрепящи селскостопанските производители

Мярка 1: Подкрепа на местни инициативи за сформирани сдружения на земеделски производители.

Мярка 2: Предоставяне на актуална информация на населението за търсени селскостопански (вкл. субсидиране) продукти с цел стимулиране на производството им.

Мярка 3: Привличане на инвестиции в селското стопанство на територията на общината.

Мярка 4: Подобряване на селскостопанската инфраструктура.

Мярка 5: Създаване на технологична инфраструктура на електронната община.

Мярка 6: Подобряване на взаимодействието между МСП и общината.

Цел 5: Развитие на атрактивен туризъм

Мярка 1: Развитие на възможностите за алтернативен туризъм – селски, еко и културен туризъм.

Мярка 2: Възстановяване и опазване на културно-историческото наследство.

Мярка 3: Запазване на културните традиции.

Цел 6: Изграждане на местни партньорства за развитие

Мярка 1: Развитие на общински дейности и проекти.

Мярка 2: Изграждане на съвет за икономическо развитие.

Приоритет 3: Развитие на човешките ресурси и създаване на добра жизнена среда

Цел 1: Достигане на по-висока трудова заетост

Мярка 1: Повишаване образователното равнище на жителите на общината като условие за по-добрата реализация и задържане на младите хора.

Мярка 2: Изграждане на система за квалификация и преквалификация на безработните в съответствие с потребностите на икономиката и на съвременно професионално ниво.

Мярка 3: Осъществяване на програми за заетост.

Мярка 4: Повишаване на професионалната квалификация.

Цел 2: Подобряване на социалните услуги

Мярка 1: Разширяване кръга и повишаване качеството на предлаганите социални услуги.

Мярка 2: Развитие на активна политика на пазара на труда, насочена към интеграция на рисковите групи.

Цел 3: Повишаване качеството на човешкия капитал

Мярка 1: Подобряване на обучителната среда.

Цел 4: Интеграция и социализация на хората в неравностойно положение и интегрирането на ромите

Мярка 1: Подпомагане на деца и възрастни в неравностойно положение и хора с

Увреждания.

Мярка 2: Подобряване на условията на живот и включване на ромите и бедните малцинствени групи в социално – икономическия живот на общината;

Цел 5: Осигуряване на достъп и по-високо качество на здравните услуги

Мярка1: Подобряване на достъпа до медицинска помощ на всички жители на общината.

Цел 6: Запазване на екологичното състояние на общината

Мярка 1: Премахване на нерегламентираните сметища, организиране на събирането, депонирането и третирането на отпадъците съгласно нормите на ЕС.

Мярка 2: Опазване и разширяване на зелената система в общината.

Мярка 3: Подобряване на параметрите на околната среда.

Мярка 4: Изграждане и укрепване на инфраструктурата за предотвратяване на наводнения, почистване на речните корита и дерета.

Цел 7: Гарантиране на обществен ред и сигурност

Мярка 1: Осигуряване на обществен ред и сигурност – ефективна борба с противообществените прояви и насилие.

Мярка 2: Осъществяване на последователна общинска политика за гарантиране на сигурността и предотвратяване на престъпленията.

Мярка 3: Опазване на собствеността - частна, държавна и общинска.

Цел 8: Подобряване на условията и разширяване на възможностите за прекарване на свободното време - културни прояви, възстановяващи занимания и спорт

Мярка 1: Създаване на условия за спортни и културни занимания.

Мярка 2: Възстановяване и модернизация на културни центрове, младежки центрове и спортните бази.

Приоритет 4: Предоставяне на качествени обществени услуги, съответстващи на европейските стандарти Община Братя Даскалови

Цел 1: Развитие на общинските публични услуги

Мярка: Разширяване на предлаганите от общинска администрация публични услуги.

Мярка: Подобряване качеството на предлаганите от общинска администрация услуги.

Цел 2: Внедряване на съвременни комуникационни технологии в обслужващата сфера

Мярка 1: Интеграция на дейностите по обслужване на жителите и бизнеса между общината, регионалните и държавните институции.

Мярка 2: Изграждане на информационна и комуникационна структура – Интернет.

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

Индикативната финансова таблица на Общинския план за развитие на община Братя Даскалови за периода 2014 - 2020 г. обобщава необходимите ресурси за реализацията на плана и представлява финансовата рамка на поетите ангажименти по изпълнението му от страна на всички партньори в местното развитие при водещата роля на органите на местното самоуправление, подпомагани от общинската администрация.

Ресурсите за реализацията на плана включват само планираните средства за реализацията на ключовите за развитието на общината мерки и проекти, които разширяват възможностите за инвестиции и мобилизират допълнителни ресурси в публичния и частния сектор. В този смисъл индикативната финансова таблица не включва в прогнозен план пълния обем на финансовите ресурси (собствени и привлечени) за инвестиции, текущи разходи, средства, получени като безвъзмездни помощи, субсидии (трансфери) или друг вид публични и частни средства и разходи, които ще бъдат реализирани на територията на общината и ще допринасят за развитието ѝ през периода до 2020 г.

Компонентите на индикативната финансова таблица обхващат:

- > Определените приоритети за устойчиво интегрирано местно развитие през периода до 2020 г., общия и годишния обем на планираните средства за тяхната реализация;
- > Източниците на финансиране за реализация на приоритетите в развитието на общината, като се имат предвид мерките и проектите, които ще бъдат включени в конкретна програма за реализация на плана;
- > Относителния дял на предвидените средства по източници на финансиране в общата сума на поетите финансови ангажменти за реализацията на плана.

Общата сума на поетите финансови ангажменти, включително по отделните приоритети, е индикативна и може да претърпи корекции в зависимост от възприетите подходи и степента на изпълнение на приоритетите, промените в пазарните условия, необходимостта от гъвкаво управление и оптимизиране на предвидените средства чрез преразпределение между отделните приоритети на базата на аргументирани промени в предвидените мерки и проекти.

Наименование на проекта	Оперативна програма, процедура	Стойност	
		Лв. Безвъзмезд но	Собствено
"Готови за успех"	"Наука и образование за интелигентен растеж" 2014-2020	172 868,70 лв.	0,00 лв.
"С грижа за независим живот на територията на община Братя Даскалови"	"Развитие на човешките ресурси" 2014-2020	499 950,00 лв.	0,00 лв.
Предоставяне на социален патронаж в община Братя Даскалови	"Развитие на човешките ресурси" 2014-2020 BG05M9OP001-2.040 - Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания Компонент 2	70 318.08	0,00 лв.
Предоставяне на социален патронаж в община Братя Даскалови	Развитие на човешките ресурси, BG05M9OP001-2.101 - "Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 3"	65 400.00	0,00 лв.
Предоставяне на социален патронаж в община Братя Даскалови	Развитие на човешките ресурси, BG05M9OP001-2.103 - Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 4	35 159.04	0,00 лв.
Патронажна грижа + в община Братя Даскалови	Развитие на човешките ресурси, BG05M9OP001-6.002 - ПАТРОНАЖНА ГРИЖА +	93 405.71	0,00 лв.
Патронажна грижа + в община Братя Даскалови	Развитие на човешките ресурси, BG05M9OP001-6.004 - Патронажна грижа + Компонент 2	46 702.85	0,00 лв.
Реконструкция на общински път SZR1001 от път III-664 км 14+400 (с.Братя Даскалови) до с. Гранит	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	6 937 482,92 лв.	0,00 лв.
Реконструкция и подмяна на вътрешна водопроводна мрежа в с.Гранит, с.Горно Белево, с.Оризovo и с.Черна Гора	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	6 892 997,96 лв.	0,00 лв.
"Рехабилитация и реконструкция на улици, част от уличната мрежа в с. Братя Даскалови, с.Гранит, с.Мирово и с.Оризovo, общ. Братя Даскалови"	7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ от мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“	1 238 630,84 лв.	0,00 лв.
Рехабилитация и реконструкция на площи за широко обществено ползване в с.Оризovo, с.Черна гора, с.Горно Белево, Братя Даскалови	Програма за развитие на селските райони 2014-2020 Подмярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малки по мащаби инфраструктура“	430 752,50 лв.	0,00 лв.

Оценката на изпълнението на приоритетите и целите на ОПР на община Братя Даскалови, както и ефективността на използваните ресурси е изготвена на база аналитично определено съответствие между приоритетите на ОПР на община Братя Даскалови и приоритетните оси [ПО] на оперативните програми по политиката за сближаване за периода 2014-2020 г. – ОП „Региони в растеж” [ОПРР], ОП „Околна среда” [ОПОС], ОП „Иновации и конкурентоспособност” [ОПИК], ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” [ОПНОИР], ОП „Развитие на човешките ресурси” [ОПРЧР], ОП „Транспорти транспортна инфраструктура” [ОПТТИ], ОП „Добро управление” [ОПДУ], както и на Програмата за развитие на селските райони [ПРСР] и Програма за морско дело и рибарство [ПМДР], които също допринасят за постигане на целите на регионалното развитие.

Оперативните програми по политиката за сближаване за периода 2014-2020 г. са подготвени, в съответствие с *Национална програма за развитие: България 2020* и *Националната стратегия за регионално развитие на Република България 2012-2022 г.*, които определят общата рамка и механизмите за прилагане на европейската политика за сближаване в Република България, както и допълняемостта и съгласуваността между дейностите, финансирани по Европейския фонд за регионално развитие [ЕФРР], Европейския социален фонд [ЕСФ], Кохезионния фонд [КФ], Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони [ЕЗФРСР] и Европейския фонд Рибарство [ЕФР]. ЕФРР, ЕСФ, КФ, ЕЗФРСР и ЕФР са разгледани като пряко допринасящи за реализацията на политиката за регионалното развитие.

В ОПР (план за действие за периода 2014 – 2020 г., вкл. и чрез изготвяните допълнения към плана) на община Братя Даскалови са определени индикативните финансови ресурси за изпълнение на плана за периода 2014 - 2020 г.

За мерките, реализирани със средства от държавния бюджет и бюджета на общината, свързани с политиката за регионално развитие, в периода 2014-2020 г. е списъци на капиталови разходи за 2014 – 2020 година на община Братя Даскалови- първоначален план, уточнен годишен план и годишни отчети. Направено е аналитично обвързване на посочените в списъците проекти с приоритетите на ОПР на община Братя Даскалови. Данните позволяват

разпределянето на вложения финансов ресурс по източници – републикански бюджет, общински бюджет, други.

Оценката на напредъка в изпълнението на приоритетите на ОПР на община Братя Даскалови се базира и на информация и анализи, съдържащи се в годишните доклади за изпълнението на ОПР на община Братя Даскалови. Представените данни показват, годишни планове за периода 2014-2020 г. са изготвени, като тяхната структура и съдържание позволява в значителна степен съотнасянето на информацията и изводите към съответните приоритети на ОПР на община Братя Даскалови по начин, позволяващ извършване на адекватна оценка на напредъка и въздействието на предприетите мерки.

Определените в ОПР на община Братя Даскалови индикатори за наблюдение на изпълнението на плана са структурирани в две отделни теми. Индикаторите за наблюдение на изпълнението се отнасят до вложените ресурси/направените разходи, както и осъществяването на планираните продукти и промените в индикаторите за резултат на ниво проект или група проекти. В съответствие с предвижданията на ОПР 2014-2020, индикаторите за резултат са проследени на ниво група проекти чрез изготвените годишни доклади за наблюдение на изпълнението на ОПР на община Братя Даскалови за периода 2014-2020 г.

Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на Общинския план за развитие на Община Братя Даскалови е основен инструмент за проследяване на степента на изпълнение на ОПР.

Тя отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики. За целите на плана са използвани два вида индикатори: **индикатори за резултат и индикатори за въздействие**. Индикаторите обхващат както физически характеристики (параметри), така и финансови по отношение реализацията на поставените цели и приоритети за развитие, като стойностите им могат да бъдат абсолютни или относителни.

Индикаторите за резултат се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и мерки за развитие на общината. По някои от мерките или приоритетите могат да се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори са (по възможност) **количествено измерими** и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и мерките и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Индикаторите за въздействие отчитат изпълнението на специфичните и стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие се отчита с **количествено и/или качествено измерими** индикатори, а в някои случаи - с качествени оценки относно достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

При разработването и прилагането на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на Общинския план за развитие са взети предвид общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2014-2020 г. и стратегическите индикатори за степента на интегриране и изпълнение на глобалните цели, свързани с опазване на околната среда, в регионалната политика и планиране.

За разработването на индикаторите е използвана **SMART** концепцията, а именно:

Specific- точност - индикаторите трябва да са конкретни и положителни.

Measurable- измеримост - индикаторът трябва да бъде насочен към желано бъдещо състояние (в сравнение с базовия индикатор) и да бъде количествено определен, така че да позволява измерване. Вниманието следва да се обърне на мерната единица.

Available/Achievable- постижим - трябва да бъде възможно да се получат данни за стойността на всеки индикатор и то във времето, когато са необходими.

Relevant/Realistic- реалистични - индикаторът трябва да бъде свързан с целта на проекта и също така да бъде реалистичен

Timely- съобразен с времето - индикаторът трябва да бъде постигнат в ограничен период от време, което следва да се вземе предвид и да се посочи в проекта.

За оценка на въздействието на плана са предвидени ключови индикатори, за които са определени целеви стойности – междинна (2017) и финална (2020). Целевите стойности на индикаторите за въздействие са определени въз основа на тенденциите на изменение на съответните индикатори в община и целевите стойности, заложи в Областната стратегия за развитие на областта за периода 2014 -2020, като заявената в плана **заложи цел е постепенно намаляване на различията между общините в областта**. Последващата оценка е изготвена и въз основа на актуална статистическа информация относно индикатори, за които е налична информация на ниво община.

Предвид това, в последващата оценка за изпълнението на ОПР на община Братя Даскалови са **разгледани настъпилите промени в основни количествени индикатори, използваните финансови ресурси, както и наличието и концентрацията на финансови ресурси в община Братя Даскалови.**

Ключови промени в политиката за интегрирано устойчиво развитие на национално ниво и на ниво ЕС и съответствието на ОПР с тях

Осъществени ключови промени с въздействие в периода 2014-2020 г.

След приемането на ОПР на община Братя Даскалови 2014-2020, в политиката за интегрирано устойчиво развитие на национално ниво и на ниво ЕС са направени следните ключови промени:

- в Закона за регионалното развитие са направени 7 изменения и допълнения⁷, две от които са съществени и имат отражение върху процеса на планиране и изпълнение на документите за стратегическо планиране на регионалното развитие;
- актуализирана е подзаконовата нормативна уредба – Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие⁸ (ППЗРР), приета е Наредба за условията, реда и сроковете за изготвяне, съгласуване, приемане, актуализиране и изпълнение на Националната концепция за пространствено развитие, регионалните схеми за пространствено развитие на районите от ниво 2 и регионалните схеми за пространствено развитие на районите от ниво 3 (области)⁹;
- приет е нов Устройствен правилник на Министерството на регионалното развитие и благоустройството¹⁰, с който е променена институционалната структура за управление на регионалното развитие, създадена е Главна дирекция "Стратегическо планиране и програми за регионално развитие";
- на ниво ЕС няма значими промени в действащата правна и стратегическа рамка на политиката за сближаване.

⁷ ДВ бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 22 от 2014 г., в сила от 11.03.2014 г., бр. 98 от 28.11.2014 г., в сила от 2014 г., бр. 9 от 2015 г., в сила от 3.02.2015 г., бр. 14 от 2015 г., **бр. 15 от 2016 г., бр. 13 от 2017 г.**, и бр. 58 от 2017 г., в сила от 18.07.2017 г.

⁸ Приет с ПМС № 216 от 2.09.2008 г., обн., ДВ, бр. 80 от 2008 г., в сила от 31.08.2008 г., изм., бр. 93 от 2009 г., в сила от 24.11.2009 г., бр. 5 от 2010 г., бр. 97 от 2013 г., бр. 102 от 2014 г., в сила от 12.12.2014 г., **изм. и доп., бр. 50 от 2016 г.**

⁹ приета с ПМС № 278 от 1.11.2016 г., обн., ДВ, бр. 88 от 2016 г., в сила от 8.11.2016 г.

¹⁰ обн., ДВ, бр. 68 от 2017 г., в сила от 22.08.2017 г.

Основните промени в ЗРР, направени през 2016 г.¹¹ са свързани със системата за планиране на пространственото развитие, като променят и част от изискванията, свързани със съдържанието на РПР, както и със системата за наблюдение на изпълнението на политиката за регионално развитие.

С промените от 2016 г. в ЗРР, обхватът на системата за планиране на пространственото развитие е ограничен до национално и регионално равнище¹². Държавната политика за регионално развитие и структуроопределящите политики се провеждат съгласувано и във взаимодействие с *Националната концепция за пространствено развитие* и *регионалните схеми за пространствено развитие* (чл. 3, ал. 2 от ЗРР).

Промени са извършени в условията за определяне на *райони за целенасочена подкрепа от държавата* (РЦП), които се дефинират в *областните стратегии за развитие*¹³. Обособените РЦП са **териториална основа за концентрация на ресурси за намаляване на вътрешнорегионалните различия** в степента на развитие на отделните общини и за постигане на целите на държавната политика за регионално развитие.

Измененията предвиждат териториалният обхват на РЦП да се определя, като се отчитат категориите на общините по реда на *Закона за административно-териториалното устройство на Република България* и техните географски характеристики по данни на *Българската академия на науките*.

В териториалния обхват на *район за целенасочена подкрепа* се включват:

- общините от четвърта и пета категория;
- общините от втора и трета категория при наличието на някоя от следните географски характеристики:
 - най-малко 50 на сто от територията на общината е в планински район;

¹¹ ДВ, бр. 15 от 2016 г.

¹² чл. 1, ал. 2

¹³ чл. 5, 6 и 7 от ЗРР

- най-малко 50 на сто от територията на общината е в полупланински район;
- територията на общината е в пограничен район.

Тези промени предполагат актуализация на областните стратегии за развитие.

Промените в *системата за планиране на пространственото развитие* са свързани с разработването и актуализацията на система от документи за пространствено развитие на национално и регионално ниво, определящи стратегия за интегрирано пространствено развитие при отчитане на териториалния потенциал и принципите за балансирано устойчиво развитие¹⁴. Системата от документи за планиране на пространственото развитие обхваща:

- Националната концепция за пространствено развитие;
- Регионалната схема за пространствено развитие на район от ниво 2;
- Регионалната схема за пространствено развитие на област.

От системата от документи е отпаднала *Концепцията за пространствено развитие на община*.

(С допълнения в ЗРР през 2018 г. в системата от документи за планиране на пространственото развитие е включен и *Морския пространствен план на Република България*, който планира пространственото развитие и интегрираното управление на дейностите по използване на морските пространства на страната за постигане на устойчиво развитие на Черноморския район, устойчив растеж на морската икономика и устойчиво използване на природните ресурси¹⁵. Предвидено е секторните стратегически документи на национално и регионално равнище да бъдат разработвани и в съответствие с *Морския пространствен план*¹⁶.)

Посочените документи се намират в йерархична съподчиненост и се разработват за срок до 15 години с изключение на елементите на техническата инфраструктура в тях, които се планират за период до 30 години. Секторните стратегически документи на национално и

¹⁴ Глава Втора "а" от ЗРР

¹⁵ Чл. 7а, ал.4 от ЗРР

¹⁶ Чл. 7а, ал.5 от ЗРР

регионално равнище се разработват в съответствие с действащите документи от системата за планиране на пространственото развитие. Условието, редът и сроковете за изготвяне, съгласуване, приемане, актуализиране и изпълнение на концепцията и схемите за пространствено развитие се определят с **наредба**, приета от Министерския съвет по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството. С приетата *Наредба*¹⁷ не са указани срокове, в които следва да бъдат изготвени *Регионалните схеми за пространствено развитие на район от ниво 2*, в съответствие с които следва да бъдат разработени (приведени в съответствие) РПР.

От системата документи за пространствено развитие, дефинирани в ЗРР, е разработена и приета само *Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025*¹⁸. Към момента на приемането на НСРР и РПР, както до края на 2019 г., не са разработени и приети с *Регионалните схеми за пространствено развитие на районите от ниво 2*, като с измененията от началото на 2020 г. последните отпаднаха от документите на системата за планиране.

Съдържанието на НСРР е допълнено с един нов компонент: насоки за подпомагане на градовете от йерархизираната система от градове-центрове на национално и регионално равнище в съответствие със *Стратегията за пространствено развитие* на страната.

Съдържанието на РПР е допълнено с три нови компонента:

- списък на големи проекти с регионално значение;
- мерки за градско възстановяване и развитие, които ще се прилагат по отношение на големите, средните и малките градове и крайградските зони;
- мерки и дейности за адаптиране на района към промените в климата.

¹⁷Наредба за условията, реда и сроковете за изготвяне, съгласуване, приемане, актуализиране и изпълнение на Националната концепция за пространствено развитие, регионалните схеми за пространствено развитие на районите от ниво 2 и регионалните схеми за пространствено развитие на районите от ниво 3 (области), приета с ПМС № 278 от 1.11.2016 г., обн., ДВ, бр. 88 от 2016 г., сила от 8.11.2016 г.

¹⁸приета с Протокол № 47.61 на Министерския съвет от 19.12.2012 г.

С два нови компонента е допълнено и съдържанието на областната стратегия за развитие:

- мерките и средствата за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа;
- насоки и мерки за развитие на териториалното сътрудничество

При актуализацията на ППЗРР от 2016 г. е въведено изискването **общинските планове за развитие да бъдат разработвани в съответствие не само с предвижданията на областната стратегия за развитие, но и с тези на общия устройствен план на общината**. Отпаднала е възможността за актуализация на общинските планове въз основа на изготвена междинна оценка. Обхватът и съдържанието на общинските планове за развитие са променени.

На ниво ЕС *не са извършвани значими промени* в действащата правна и стратегическа рамка на политиката за сближаване.

През 2017 г. стартира процес на обсъждане на перспективите на политиката за сближаване за периода след 2020 г. Дискусиите на този етап са фокусирани в рамката, определена от **Бялата книга за бъдещето на Европа** и изготвените документи за размисъл. *Политиката за сближаване* е основна тема за обсъждане в тези документи.

Ключови промени с въздействие в следващия планов период 2021-2027 г.

В началото на м. октомври 2017 г. ЕК публикува **"Моят регион, моята Европа, нашето бъдеще – седми доклад за икономическото, социалното и териториалното сближаване"**¹⁹, които посочват, че ЕС с 27 държави членки (след оттеглянето на Обединеното кралство) ще се сблъска с множество предизвикателства в периода до 2025 г. и след това. В процес на обсъждане са предложените от ЕК мерки за модернизиране на политиката на сближаване²⁰ за периода 2021-2027 г., включително 80 мерки за нейното опростяване.

¹⁹http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/cohesion-report/

²⁰http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4184_bg.htm

Бялата книга за бъдещето на Европа поставя въпроса дали чрез политика за сближаване трябва да се правят инвестиции в други, освен в по-слабо развитите и трансграничните райони, както това е правено в предходни периоди – като районите в процес на индустриален преход, селските райони или най-отдалечените региони, райони с висока безработица и градски райони в неблагоприятно положение.

Двата документа посочват, че финансирането на ЕС трябва да бъде съсредоточено в области, в които добавена стойност за целия Съюз може да бъде достигната в най-висока степен, вкл. социално приобщаване, заетост, развитие на

уменията, научни изследвания и иновации, изменение на климата, енергиен и екологичен преход. Области, в които политиката на сближаване оказва положително въздействие, са и подкрепата за МСП, здравеопазването и социалната инфраструктура, транспортната и цифровата инфраструктура, както и овладяването на последиците от миграцията и глобализацията.

В периода 2018-2019 г. бяха разработени варианти и проведени консултации за промяна в обхвата на районите от ниво 2 (NUTS 2)²¹, вкл. и беше подготвен и публикуван за консултации проект на ЗИД на ЗРР²². Предвидените промени са аргументирани с необходимостта от по-устойчив във времето териториален обхват на районите от ниво 2 по отношение на броя на населението в тях и осигуряването на съответствие с нормативната рамка на ЕС - Регламент (ЕО) 1059/2003 за установяване на обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS). Целта на предложението за промени в ЗРР е да се постигне оптимизиране на процесите на планиране на регионалното и пространственото развитие, като те се сближат и координират по-ефективно, да се създаде по-устойчив във времето териториален обхват на районите от ниво 2, както и да се използва по-добре натрупаната обща база от информационни ресурси и капацитет.

През април 2019 г. акцент е поставен върху разработването на нова система от стратегически и планови документи, която да предостави възможност процесите да се

²¹<http://strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=3264>

²²<http://strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=3793>

изпълняват в максимална близост до регионите и общините, като отчитат нуждите и възможностите им. В резултат, през март 2020 г. в ЗРР бяха приети изменения, които предвиждат промени в системата на планиране и прилагане на политиката за регионално развитие в следващия програмен период.

На първо място регионите за развитие остават в досегашния си вид. Община Братя Даскалови продължава да бъде част от Югоизточния район, който представлява регион за развитие, включващ областите Стара Загора, Сливен, Ямболи Бургас. Целенасочените райони за подкрепа или начина за тяхното определяне вече не са дефинирани в закона, като не се предвижда и изричното им определяне.

Изцяло е отменена частта, свързана с планирането на пространственото развитие, като неговите елементи са станали интегрална част от системата документи за стратегическо планиране на регионалното развитие. Тази система включва:

- Национална концепция за регионално и пространствено развитие
- интегрирани териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво 2;
- план за интегрирано развитие на община.

ЗРР не предвижда изготвяне на областни стратегии за развитие.

Общинският план за развитие се трансформира в **План за интегрирано развитие на община**, който определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките ѝ с други общини в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 и общия устройствен план на общината. Планът за интегрирано развитие на община осигурява пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и планови ресурси за постигане на дефинираните цели за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия.

Съществени са и промените в системата за управление на регионалното развитие, които следва да бъдат отчетени при подготовката на ПИРО за периода 2021-2027.

При подготовката на новия планов период следва да бъдат отчетени и Актуализираната *Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025*, както и първите проекти на изготвените стратегически документи и оперативни програми.

Все още в първоначална проектна фаза са както Националната програма за развитие: България 2030 (с одобрени с РМС от 20.01.2020 г. визия, цели и приоритети), така и някои оперативни програми за програмния период 2021-2027 г., чиито първи варианти са представени на ЕК с целите на политиката, приоритетите, избраните специфични цели и примерни действия.

Направените промени не оказват въздействие върху процесите на изпълнение, наблюдение и контрол на действащия ОПР 2014-2020 г.

ЧАСТ 2 ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Целта на Оценката на общото въздействие е да се изследват състоянието и тенденциите в развитието на община Братя Даскалови за периода 2014-2020 г.

В настоящия раздел са разгледани основните демографски и икономически показатели за развитието на община Братя Даскалови през периода 2014-2020 г. на база на надеждни статистически, фактологически и финансови данни от официалните източници на информация и от данни, получени от проведено собствено проучване.

За седемгодишния период от 2014 до 2020 г. се наблюдават значителни промени в общоевропейски и световен мащаб, свързани с преодоляването на ефектите от продължителната финансова криза и необходимостта от по-нататъшно успешно провеждане на политиката на сближаване при запазване на националната и регионална идентичност и културно разнообразие в процеса на развитие на общините.

2.1. ОБЩИНАТА – ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА РАЗВИТИЕТО – 2014 -2020 г.

Всяка община се опитва да реализира достойнствата на нейните природни дадености и специфично географско разположение. На територията на Област Стара Загора се пресичат първокласни вътрешни и международни автомобилни транспортни връзки, които свързват северната граница на България при р. Дунав с южната, до Гърция и Турция. Интензивни са транспортните потоци по двете железопътни линии, свързващи западните части и столицата с черноморските пристанища Бургас и Варна и с югоизточната граница на България с Турция и Гърция.

През областта преминават две автомагистрали – Марица и Тракия. Тук се пресичат и трасетата на еврокоридори № 4, 8 и 9, които преминават през България. Край град Стара Загора се намира летище, което успешно може да се използва за товарни полети с търговски цели. Но засега тези дадености не са се превърнали в пълноценни предимства, които ефективно да играят ролята на мотори за ускореното развитие на Братя Даскалови.

Всичко това предполага анализът на състоянието да бъде извършен чрез прилагане и на т.нар. ***„Концепция за устойчиво социално-икономическо и екологично развитие на териториите“***.

Известно е, че терминът „устойчиво развитие на териториите (регионите)“ се използва на практика за описване на социално-икономическото развитие на извънградските области, които се намират в неизгодно от гледна точка на конкурентоспособност положение по отношение на територия, услуги, знания и възможности. В селските райони, една дейност – земеделската - е не само сред основните фактори за развитие, но и някъде почти единствена.

Но в съвременната икономика навсякъде неземеделските елементи постепенно придобиват все по-голямо значение. За да се осигури устойчиво развитие, чрез конкретни оперативни програми се осъществява структурна интервенция в подкрепа на земеделския бизнес, социалните общности и опазването на околната природна среда.

Може да се говори за три вида „капитал“ в контекста на устойчивото развитие на селските райони, а именно:

(1) природен капитал - Природният капитал включва природните ресурси (земя, вода, въздух, подземни богатства и др.). Изискването за устойчивост на този вид капитал означава да се опазват екосистемите, така че жизнената среда на идните поколения да не се влошава.

(2) материален капитал - Материалният капитал включва материално-техническата и информационна база на икономиката като: инфраструктура; машини, съоръжения и сгради; форми на интелектуална собственост в бизнеса и др.

(3) социален капитал - Социалният капитал се състои от човешкия капитал (хората с техните знания, умения и потребности), от формите на обединяване на общностите със социалните ценности и институции, от културните и морални ценности на хората.

Община Братя Даскалови се намира в Южна България- Югоизточен район от ниво NUTS 2. Тя е една от съставните общини на Област Стара Загора/на ниво NUTS 3/. В състава ѝ влизат 23 населени места с общо население 7 897 жители /31.12.2020 г./ - това са селата Братя Даскалови, Малко Дряново, Партизанин, Верен, Марково, Плодовитово, Голям дол, Медово, Православ, Горно Белево, Мирово, Славянин, Горно Ново село, Малък дол, Съединение, Гранит, Найденово, Сърневец, Долно Ново село, Опълченец, Черна гора, Кольо Мариново и Оризово. Преобладават селата от категорията малки /6 броя/ и много малки /15 броя/ села. Средни са селата Черна гора и Оризово. Няма големи и много големи села. Териториалната и функционална структура на селищната мрежа в община Братя Даскалови се е формирала комплексно, под въздействието на природно географски и обществено-икономически особености, характеристиките на административно-териториалната и нормативна уредба, и множество други фактори.

Кметове на кметства - 6 бр.

Кметски наместници - 16 бр.

В състава на Общинския съвет влизат **13 общински съветници**.

Функционират следните постоянни комисии:

1. Икономическо и финансово развитие, европейски проекти

2. Устройство на територията, земеделие, гори и екология
3. Здравеопазване, социални дейности, образование, култура, вероизповедания и спорт
4. Предотвратяване и установяване на конфликт на интереси и нормативна уредба.

Местоположението на общината спрямо големите урбанистични центрове, както и характерът на производството и начинът на живот в селските населени места, я определят като типична периферна територия с характер на селски район.

Общината е типичен селски район – 63% от поземления ресурс са земеделски територии. Земите на общината са населявани от дълбока древност. Най-ранните находки в землището на Братя Даскалови и в района около него са праисторическите селищни могили, които са датирани към VI хилядолетие преди новата ера. Покрай почти всяко съвременно село се откриват следи от антични и средновековни селища, което дава основание да се смята, че селищната система е била изградена още тогава и по традиция се е запазила и до днес.

Днешният общински център - село Братя Даскалови е било разположено на двата бряга на р.Омуровска. Населеното място е съществувало още по времето на траките, които са и първите му жители.

Затова свидетелстват редица находки на монети, предимно медни и сребърни от II век пр. н. ера. Селото е било оживен център по времето на римското владичество. Доказателство за това са намерените останки през 1948 г. от модерна и голяма римска баня. Открити са и стари основи на жилища, на пещи за хляб, зидани с печени тухли, както и на сребърни монетни находки, предимно от римско време. Селото е играло важна роля за района и по-късно, през османското владичество. Доказателство е калдъръменият път от Гириша край село Войниците- широк 30 метра. Пътят е с разклонение за “Ада орман”, а оттам за София, Белград и Западна Европа, а другото разклонение е за Бурнусус (с. Гроздово) - старопланинските проходи – Европа. Застрояването на селото на този оживен път Цариград-Одрин-Близкия Изток за Европа е влияел благоприятно за неговото развитие. Селото с наименование Братя Даскалови е създадено с Указ 191, обнародван на 22.04.1950 г., за сливането на двете села на двата бряга на Омуровска река- Гроздово на левия бряг и Войниците или Ръжево на десния. До 1947 г. Гроздово се е наричало Малко Борисово, а до

1906г. - Бурнусус, което е и името на махалата днес. Войниците до 1906г. се е наричало Войник махале. Кръстено е Братя Даскалови на тримата братя Даскалови - Димитър (1883-1923), Иван (1885-1923) и Никола (1895-1923), участници в Септемврийското въстание 1923г. и разстреляни на 4 октомври през нощта край Аязмотов Стара Загора. Свидетелства за по-новата история са паметници почти във всяко селище - от Съединението на България, Първата световна война, Междусъюзническата война и други. Транспортно-географското разположение е един от специфичните фактори за развитието на общината. През територията ѝ преминава трасето на еврокоридор 4, чиито елементи са автомагистрала "Тракия" и отклонението ѝ на югоизток - автомагистрала "Марица", която се изгражда на територията на общината. Също така преминават първокласен път Е773 – София – Пловдив – Бургас и главна ж.п. линия СЕ 720 – София – Пловдив – Бургас. 2.1.2.

2.1.2. РЕЛЕФ

Релефът на общината е разнообразен – от равнинен в южната част, през хълмист в централната, до ниско планински в северната. Територията на село Братя Даскалови се издига на север и североизток и се снишава на юг по течението на р. Омуровска.

Надморската височина варира от 100 метра в най-ниската част на общината до около 500 метра в най-високата. Територията ѝ попада в пределите на Горнотракийската низина и части от Сърнена Средна гора.

2.1.3. ПОЛЕЗНИ ИЗКОПАЕМИ

Община Братя Даскалови е бедна на минерални ресурси и полезни изкопаеми. В землището на с. Православ има находища на мрамор, които преди години са използвани.

Кариерата за добив е с преустановена дейност. С преустановена дейност са и кариерите за глина в с. Черна гора и за инертни материали в с. Марково.

2.1.4. ПРИРОДОГЕОГРАФСКА И КЛИМАТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Територията на община Братя Даскалови се характеризира с хълмисто – равнинен, до ниско планински релеф. Територията ѝ попада в пределите на Горнотракийската низина и части от Сърнена Средна гора. Северните части на община Братя Даскалови се заемат от южните склонове на Сърнена Средна гора. На 300 м. източно от хижа „Каваклийка“ се намира най-високата ѝ точка – 1065,8 м.

Южно от Сърнена Средна гора се простират западните части на Чирпанските възвишения, които обхващат средните части на общината. На около 3 км. източно от село Голям дол, на границата с община Чирпан, се издига най-високата им точка – връх Китката, 850,4 м. Южните райони на общината са заети от Горнотракийската низина, която в тази част е слабо хълмиста и е с надморска височина от 150 до 250 м. Тук, югоизточно от село Мирово, на границата с община Първомай, в коритото на река Марица се намира най-ниската ѝ точка – 128 м н.в. В климатично отношение общината попада в преходно-континенталната климатична подобласт и като част от Чирпанското поле се включва в преходно-континенталния климатичен район на Източна средна България. Върху климатичните условия на общината оказват сигурна ветрозащита Стара планина и Средна гора на север, и отчасти Родопският масив на юг. Влиянието на Средиземноморието се чувства по течението на р. Марица главно в режима на валежите. Режимът на валежите е един от основните климатични фактори, влияещи върху процесите на самоочистване на атмосферата. В последните години се наблюдават засушливи периоди, но валежите са разпределени сравнително равномерно по сезони, като преобладават летните валежи – 31% от цялото количество. Годишният ход на валежите е с два максимума (май – юни и ноември – декември) и с два минимума (февруари и октомври). От цялото количество около 10 % са валежи от сняг, снежната покривка се образува през втората половина на декември и се стопява в края на февруари. Разпределението на валежите е неравномерно. Годишната сума на валежите през последните години варира от 500 до 600 л/м².

Разпределение на валежите по сезони:

Броят на пролетните засушавания с продължителност над 10 дни на 10 години за този район е най-голям – 17 дни. Чести летни засушавания има през месец юли, които прерастват в есенни, с още по-голяма интензивност. Средната годишна температура е 11.0°C. Лятото е топло, а зимата е сравнително мека. Средните стойности на атмосферното налягане са около 971.7 hPa. Относителна влажност на въздуха е средно около 77 %.

Преобладаващата посока на ветровете е запад-северозапад със скорост 1-5 м/сек. Ходът на относителната влажност е обратно пропорционален на хода на температурата и е с максимум през зимата.

Режимът на мъглите за района се характеризира с честота на мъгливото време – средно 40 дни с мъгла годишно. Максималният брой на дните с мъгла е през студеното полугодие (октомври – март), средно около 40 дни, докато през топлото полугодие (април – септември) случаите на дни с мъгла са под 4. Мъглите се отчитат като крайно неблагоприятно явление по отношение разсейването на вредните атмосферни замърсители. Преобладаващите ветрове в района са най-често североизточни, източни и западни. Макар и рядко се срещат ветрове, духащи от юг, предимно горещи, но предизвикващи засушаване на земната покривка. Почестите и с по-висока скорост ветрове по-лесно разсейват праховите частици и вредни газови компоненти. Съществен интерес представлява анализа на т.нар. “тихо” време (състояние на относителен покой на приземните атмосферни слоеве със скорост по-малка от 1 м/сек.). То оказва пряко влияние на цялостната характеристика на климата с неблагоприятни последствия, особено при наличие на термични инверсии. Средно месечната скорост на вятъра се движи между 1,7 м/сек през месец декември и 2,8 м/сек през месеците април и май. Броят на дните със силен вятър (над 14 м/сек) е под 10 за цялата година.

2.1.5. АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ

На територията на общината не са регистрирани наднормени количества на вредни емисии в атмосферата. Тук липсват големи промишлени предприятия, замърсители на

околната среда. В преобладаващата си част, местните източници на замърсяване на атмосферния въздух са предимно малки емитери с непосредствено въздействие. Сред тях е битовото отопление (сезонен фактор) и автотранспорта. През студеното полугодие нараства дялът на битовият сектор, като основен източник на атмосферно замърсяване. През студените зимни месеци неговият дял надхвърля този на промишлените източници. При изгарянето на масово употребяваните в домакинството твърди горива емисиите са с ниска височина и ниска емисионна температура. При неблагоприятни метеорологични условия и затруднена дифузия на замърсителите това също може да бъде причина за високи приземни концентрации в близост до източниците. Най – неблагоприятни климатични условия за замърсяване на атмосферния въздух могат да се определят през зимните месеци, когато са чести случаите на температурни инверсии, мъгли и облачност. Замърсяването на въздуха от строителни дейности е главно от прах и твърди частици. Практически то не оказва съществено влияние за състоянието на атмосферния въздух в общината. Животновъдството в общината е източник на замърсяване на атмосферния въздух с азотни окиси, амоняк, въглероден оксид и др., както и с неприятните миризми от животновъдните обекти и торищата около стопанствата в населени места, а в някои случаи, и от непочистени септични и попивни ями или повърхностно заустени отпадни води. Атмосферният въздух се замърсява най-вече около големите ферми за патици. Най-голямо е замърсяването при село Оризово – от фирма „Херон” ООД, „Дилянка 86” и „Джема83” в селата Гранит, Черна гора и Мирово. Вредните емисии на средногодишна база, свързани със стопанската и битова дейност в района на общината са под пределно допустимите нива на атмосферно замърсяване и на територията на общината липсват източници и условия за създаване на голяма трайна зона на замърсен атмосферен въздух.

2.1.6. ПОЧВИ

В южната и най-ниска част на общината са разпространени алувиално-ливадните почви, те обхващат терасата на р. Марица и притока ѝ р. Омуровска. Имат висока водопропускливост, средна водозадържаща способност и добра аерация. Разпространен тип почви са също излужените черноземи смолници. В северната част се срещат канелено-горски

почви. Съвсем малко са глинесто - пясъкливите и хумуснокарбонатните почви. Преобладават IV и V категории, съответно - 42.9 % и 19.3% от обработваемите земи на общината. Високо плодородна земя - II /0.7%/ и III категория /3.4%/, са разположени предимно в землищата на селата Черна гора, Горно Белево, Братя Даскалови, Верен и Голям дол.

Черноземните смолници са най-подходящи за отглеждане на пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед и памук.

Канелено - горските почви са подходящи за лозя, лавандула, бадеми, маслодайни, лекарствени, зърнено-хлебни и зърнено - фуражни растения.

Хумусно - карбонатните почви са подходящи за лозя, орехи, бадеми и някои зърнени култури.

Алувиално и делувиално - ливадните почви са най-подходящи за отглеждане на зеленчуци, кореноплодни, фуражни, овощни видове и вкоренилища

Таблица 2. Почвена структура в Общината

Видове почви	Относителен дял - %
Алувиално и делувиално-ливадни	82,0%
Черноземни смолници	12,0%
Хумусно - карбонатни	3.0%
Канелено - горски	3.0%

2.1.7. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ.

Законът за защитените територии (ЗЗТ - обн. в ДВ бр.133 от 1998г., посл. изм. и доп. ДВ., бр. 66/ 26.07.2013г.) урежда режима на опазване, ползване и управление и регламентира

функционирането и съхранението на система от защитени територии. С управлението на тези категории защитени обекти се цели опазването на биоразнообразието в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, опазване на характерни и забележителни обекти и пейзажи и създаване и развитие на природозащитната дейност и екотуризъм. Съобразено с естествено - историческите и социално - икономически условия в страната, площта на защитените територии (ЗТ) и защитените зони в рамките на Националната екологична мрежа трябва да представлява най-малко 15% от територията на страната. Темпът на достигане на тази цел е най-силен през последните години след присъединяването на страната към ЕС.

Идентифицирани и характеризирани типове представителни за България и Европа местообитания, са обявени като единици от Общоевропейската екологична мрежа Натура 2000.

Растителността на територията на общината се отнася към Тракийска горско-растителна област в долния равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори на Горнотракийската подобласт, в следните подпояси:

- Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-500 м.н.в.) – смесените широколистни гори са най-често срещаните насаждения в пояса.
- Подпояс на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори (500-700 м.н.в.). Естествените растителни съобщества са представени главно от листопадни субмедитерански гори, често с насаждения от ксеротермни дървесни видове и от други отделни средиземноморски представители. Често срещани са смесените гори от воден габър, космат дъб, келяв габър, мъждрян, копривка, на места с подлес от драка, червена смрика, плюскавиче, смрадлика, залис, повет, а в планините представители - от черен бор. В долния горско-растителен пояс се срещат чистите и смесените гори от благун, цер, космат дъб и келяв габър. В преобладаващата си част те имат издънков произход, като резултат на многовековна стопанска експлоатация. От съпътстващите дървесни видове се срещат клен, липа, мъждрян, келяв габър, брекиня и др. От изкуствено внесените видове най-голямо участие има акацията, след това гледичията, черния бор, шестил, клен, явор, орех, сребролистна липа, топола, копривка и др.

От храстите се наблюдават: червена смрика, плюскавиче, смрадлика, драка, шипка, дрян, глог, леска. Значителни площи от територията са заети от иглолистни култури (черен бор, бял бор), създадени предимно върху голи площи и след реконструкция, както и от акациев култури и насаждения.

Общината се характеризира със сравнително добре запазена растителност. Тревната растителност е типична за дъбовите гори - житни, подъбиче, равнец, кантарион, смрадлика, риган, ягода, млечка и други.

Общата площ на горския фонд за община Братя Даскалови е 12 617.8ха, като иглолистни – 26.0%; широколистни високостеблени – 12.0%, широколистни – 50.0%; широколистни нискостеблени – 12.0%.

Горските територии на общината се стопанисват от ДГС “Чирпан”, като територията на горското стопанство на община Братя Даскалови е 48,3%. ДГС „Чирпан” разполага с два горски разсадника, разположени на територията на община Братя Даскалови: ДГР „Оризovo”, в отдел 195 – 2, с обща площ 44.5 дка, от която 38.0 дка производствена, произвежда фиданки от акация и цер. Средногодишно разсадникът произвежда по 341 929 фиданки. ДГР „Мирово”, в отдел 198 – 17, 20, с обща площ 66.0 дка (стара площ 89.7 дка, но поради промяна в речното корито на р. Марица, площта му е намалена), произвежда тополови фиданки - клон И-214. Средногодишно се произвеждат по 251 57 фиданки.

На територията на община Братя Даскалови попадат четири защитени зони, определени с Решения на Министерски съвет с цел опазване на природните местообитанията по Директива 92/43/ЕЕС за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за хабитатите) и една защитена зона обявена с цел опазване на дивите птици по Директива 2009/147/ЕО. Националната екологична мрежа обхваща 2.26% от общинската територия, или 10.9 кв. км. Показателят е твърде нисък спрямо средното ниво за страната. Защитените зони са с най-голяма площ - 8.94 кв. км., или 1.86%. Сред тях значително преобладават защитени зони по Директивата за хабитатите - 1.44%, срещу 0.81% на защитени зони по

Директивата за птиците. В пределите на общината попадат следните защитени зони: По Директивата за хабитатите:

- Защитена зона „Градинска гора”BG0000255
- Защитена зона „Река Марица” BG0000578, обща площ14693.1 ха, с Решение No.122 от 02.03.2007 г. на МС за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Обн. ДВ. бр.21/2007г.).

ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНОТО И ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БРАТЯ ДАСКАЛОВИ ПРЕЗ 7-ТЕ ГОДИНИ НА ОПР

1. ПРОМЕНИ В СЪСТОЯНИЕТО НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА - 2014-2020

1.1.Обща характеристика:

Община Братя Даскалови се характеризира като типично селска община със силни традиции в земеделието. Тя е една от най-малките български общини и като такава е силно зависима от социално-икономическата среда, която се формираот съседните общини. Братя Даскалови е в група, чието равнище на социално-икономическо развитие е малко под средното за страната, без обаче да попада сред общините в критично състояние.

На територията на общината се намират предимно микро предприятия с до 9 заети лица – 79 бр. а останалите влизат в категорията малки предприятия. Общо произведената продукция за 2011г. е на стойност 25 048 хил. лв., а приходите възлизат на 40 752 хил. лв. Направените разходи по дейността са в размер на 38 534 хил. лв. или чистата печалба възлиза на 2 218 хил. лв. Естествено е и сектора с най-много наети лица да допринесе и най-голям дял в производството, като той възлиза на близо 48% от общата произведена продукция. Направените разходи за възнаграждение през са в размер на 1 361 хил. лв., **докато през 2020 г., те вече са в размер на 3 059 хил. лв.** – тоест, имаме едно УВЕЛИЧЕНИЕ ОТ 2,3 ПЪТИ. Разходите за ДМА през 2011г. възлизат на 40 815 хил. лв., докато през 2020г. са възлезали на

104 891 хил. лв. По тези показатели може да заключим, че икономическата конюнктура в СРЕДНОСРОЧНИ МАЩАБИ се подобрява и това благоприятства развитието и на общината.

Таблица 4 : Основни икономически показатели на Община Братя Даскалови в сравнение с цялата област Стара Загора и Община Опан

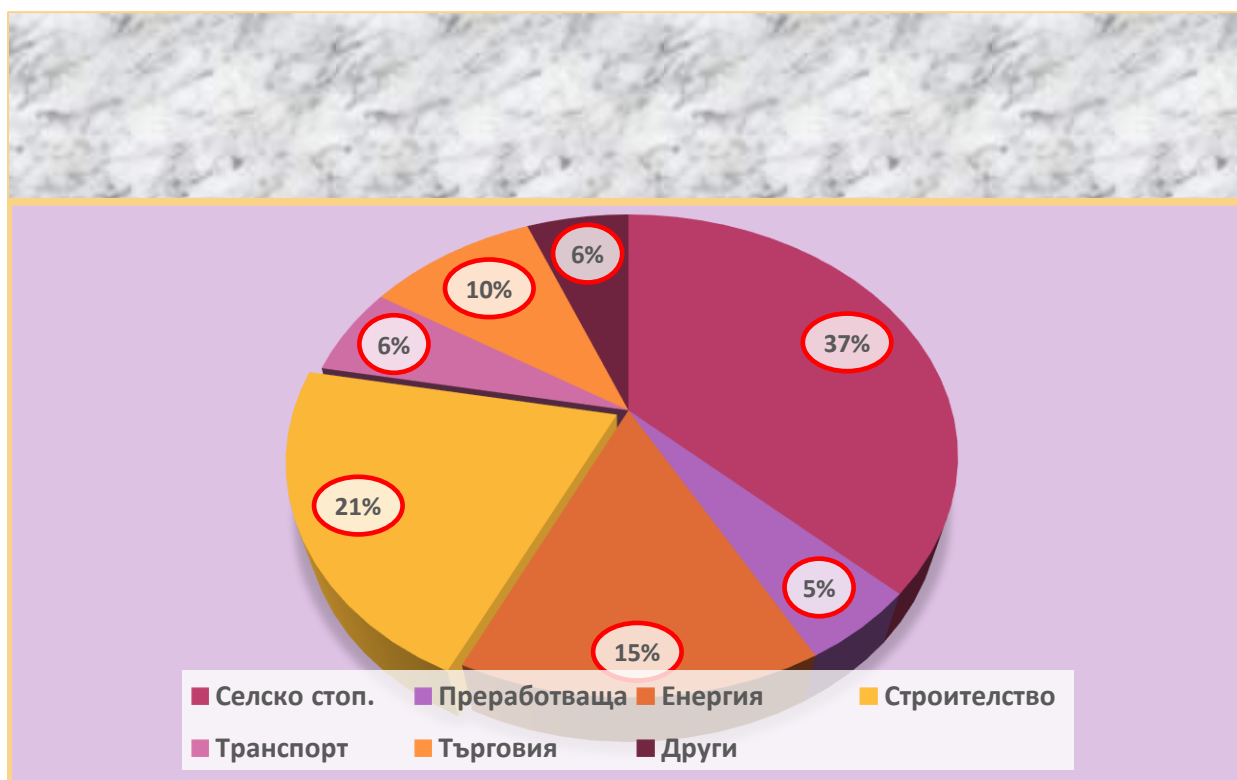
ТЕРИТОРИАЛНИ СТРУКТУРИ:	Предприятия (бр.)	Произведена продукция (хил. лева)	Приходи от дейността (хил. Лв.)	Началба (х. лева)	Заети лица (бр.)	Възнаграждения (х. лв)	ЦМА (х. лева
ОБЛ. СТАРА ЗАГОРА	15013	7 974252	11198614	934711	99675	1231916	7741991
ОПАН(за сравнение)	88	6622	991722	8061	346	3029	104891
БРАТЯ ДАСКАЛОВИ	190	25 048	40 752	2218	325	3 059	104 891

Очевидно, дялът на икономиката на Братя Даскалови от цялата Старозагорска област е малък – този дял по никой от показателите не достига и една стотна от старозагорската

икономика, а по някои показатели – като произведена продукция и печалба – не достига и една хилядна. Ала, от друга страна, по продукция на глава от населението, както и по продукция, приходи и печалба на глава от заети в производството, показателите на Братя Даскалови превъзхождат тези на половината общини от областта.

Структурата на икономиката на общината, с оглед казаното по-горе, не изненадва. Тя е следната:

Табл.5: Структура на икономиката в община Братя Даскалови

Структура на икономиката по отрасли:

Селско горско	и	Преработвателна промишленост	Производство/ разпределение	Строителство	Транспорт	Търговия	Други
------------------	---	---------------------------------	--------------------------------	--------------	-----------	----------	-------

стопанство		на енергия				
37%	5%	15%	21%	6%	10%	6%

2.2. Икономически анализ на основните показатели и тенденции

Икономическият анализ ще бъде извършен на база на най-актуални данни на НСИ, но ще бъде извършено и наблюдение за тенденциите на всеки от показателите през годините, с цел да се осъществи прогноза за развитието на същия. Анализът ще се базира на няколко основни показателя, като ще бъде извършено сравнение между данни на община Братя Даскалови, данни за другите общини в област Стара Загора и данните за България. Ще бъде разглеждан десетгодишен период, т.е. от 2009 г. до 2018/2019 г. В случай, че има налични по-нови данни, те ще бъдат споменати за изчерпателност, но с цел да има адекватност на анализа ще бъдат анализирани данни за един и същ период.

Този показател измерва в проценти дела на наетите в индустрията лица в общия брой наети лица, като показателят включва като „индустрия“ следното:

- ✓ Добивна промишленост;
- ✓ Преработваща промишленост;
- ✓ Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива;
- ✓ Доставка на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване;
- ✓ Строителство.

По дефиниция за наети се смятат лицата, които са в трудово правоотношение с работодател, съгласно Кодекса на труда и в служебно правоотношение, съгласно Закона за

държавния служител, по силата на които правоотношения те получават възнаграждение в пари или натура под формата на работна заплата за извършена в определен обем и качество работа. Тази информация се събира от отдел „Статистика на пазара на труда към НСИ.

Община	Данните са с мерна единица % и са актуални към 31.12 на посочената година
--------	---

За целите на анализа, както и с цел онагледяване на резултатите, е извършено изчисление на средните стойности за всички общини от територията на Област Стара Загора. Данните следват в таблицата по-долу:

Таблица7: Относителен дял на наетите в индустрията в общия брой наети лица в %, период 2009 - 2018, източник на информацията: НСИ

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
България	35.2	33.4	32.8	32.3	31.9	32.2	32.5	32.0	32.0	31.9
Област Стара Загора	44.1	43.2	42.6	43.1	42.3	43.5	43.7	42.8	42.9	43.9
Братя Даскалови	41.5	42.2	45.0	47.4	40.9	..	41.9	42.7	42.7	43.0
Гълъбово	83.6	77.8	80.0	76.9	75.6	78.9	78.2	73.4	73.9	74.6
Казанлък	62.8	64.2	63.9	62.0	61.7	63.0	65.6	68.3	69.2	69.0
Мъглиж	17.2	18.8	18.8	20.4	19.0	22.1	22.5	21.1	20.9	23.5
Опан	..	..	25.3	27.3	27.6	24.9	22.3	23.0	19.2	20.9
Павел баня	30.7	29.1	29.9	30.7	30.7	31.1	30.9	30.1	34.3	36.7
Раднево	78.5	78.9	79.2	78.8	78.5	78.0	79.3	80.1	80.2	79.9
Стара Загора	40.4	39.1	38.5	37.0	36.9	36.8	37.4	37.3	37.2	37.8
Чирпан	30.5	29.6	30.8	29.3	30.6	31.8	34.4	30.8	32.5	32.7
Гурково	44.5	46.6	47.8	54.8	51.5	55.4	54.0	54.5	52.7	53.5
Николаево	10.9	6.0	9.2	9.7	12.0	12.9	14.2	9.4	9.1	11.1

От представените данни виждаме, че средните стойности на показателя не се движат само в една

посока, няма една преобладаваща тенденция. Докато при по-големите общини, като Стара Загора, Казанлък, Чирпан, стойностите се движат нагоре, при някои по-малки общини посоката е надолу. За съжаление това се отнася и за община Братя Даскалови, където

относителният дял на заетите в индустрията е най-нисък в цялата област, с изключение на община Николаево, където този дял е едва 11 %.

Но като цяло динамиката на показателя не е много голяма, поради което не следва да му се придава голямо икономическо значение.

Ето и другите показатели, въз основа на които се прави анализа:

Община	Средна годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение (лева)									
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
България	7309	7777	8230	8773	9301	9860	10535	11379	12448	13755
Средно за Обл. Стара Загора	6923	7573.4	8085	8576	8921	9613	10039	10612	11488	12421
Братя Даскалови	5079.0	5125.0	5419.0	5852.0	6268.0	6759.0	7097.0	7764.0	8523.0	8738.0
Гълъбово	14503	14887.0	14976	15305	15333	16719	17334	1830	19320	20092
Казанлък	5664.0	6270.0	6672.0	6824.0	7204.0	8081.0	8931.0	10255	11979	12696
Мъглиж	5725.0	6370.0	6915.0	7139.0	7287.0	7635.0	7908.0	8631.0	9295.0	10286.
Опан	4853.0	5388.0	5572.0	5897.0	6663.0	7199.0	7301.0	7420.0	8003.0	8408.0
Павел баня	5799.0	6066.0	6514.0	7391.0	7631.0	8257.0	8648.0	9133.0	9955.0	11117.
Раднево	13266.0	13829.0	15636.	18415.	18058.	19291.	19218	19283	19878.	21448.

Стара Загора	6282.0	6660.0	6970.0	7291.0	7823.0	8221.0	9029.0	9442.0	10217.	11159.
Чирпан	5640.0	6076.0	6587.0	6817.0	7543.0	8156.0	8623.0	9142.0	9755.0	11156.
Гурково	4713.0	7031.0	7579.0	7429.0	7868.0	8305.0	8885.0	9329.0	10454.	11288.
Николаево	4634.0	5605.0	6096.0	5980.0	6462.0	7122.0	7462.0	8034.0	8989.0	10249.

✓ Средна годишна работна заплата на заетите лица по трудово и служебно правоотношение:

Този показател измерва средната брутна работна заплата и се изчислява като начислените средства за работна заплата за отчетната година се разделят на средния списъчен брой на наетите по трудово правоотношение лица, като не се броят лицата в отпуск по майчинство. Тази информация се събира от отдел „Статистика на пазара на труда“ – дирекция „Бизнес статистика“ към НСИ. Най – актуалните данни по този показател са към 31.12.2018 г.

За целите на анализа, както и с цел онагледяване на резултатите, бе извършено изчисление на средните стойности за всички общини от територията на Област Стара Загора, като резултатите от него са изведени в отделен ред. Данните са представени в следващата таблица:

Таблица 9: Средна годишна работна заплата на наетите лица по години – Братя Даскалови

Година	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
РЗ в лв.	5125.0	5419.0	5852.0	6268.0	6759.0	7097.0	7764.0	8523.0	8738.0

Най-голям ръст бележат нетните приходи от продажби на предприятията от общината – за по-малко от 10 години те са се увеличили 3 пъти (докато ръстът на заплатата е около едни път и половина – с 56%).

Таблица 10: Приходи от продажби по години – в млн.лв.

Година	2010	2015	2018	2019
Приход:	10,6	21,55	30,68	32,20

Равнището на безработица, както коментирахме по-горе, последните години е много ниско и не създава особени безпокойства.

Таблица 11: Равнище на безработица към 31.12.

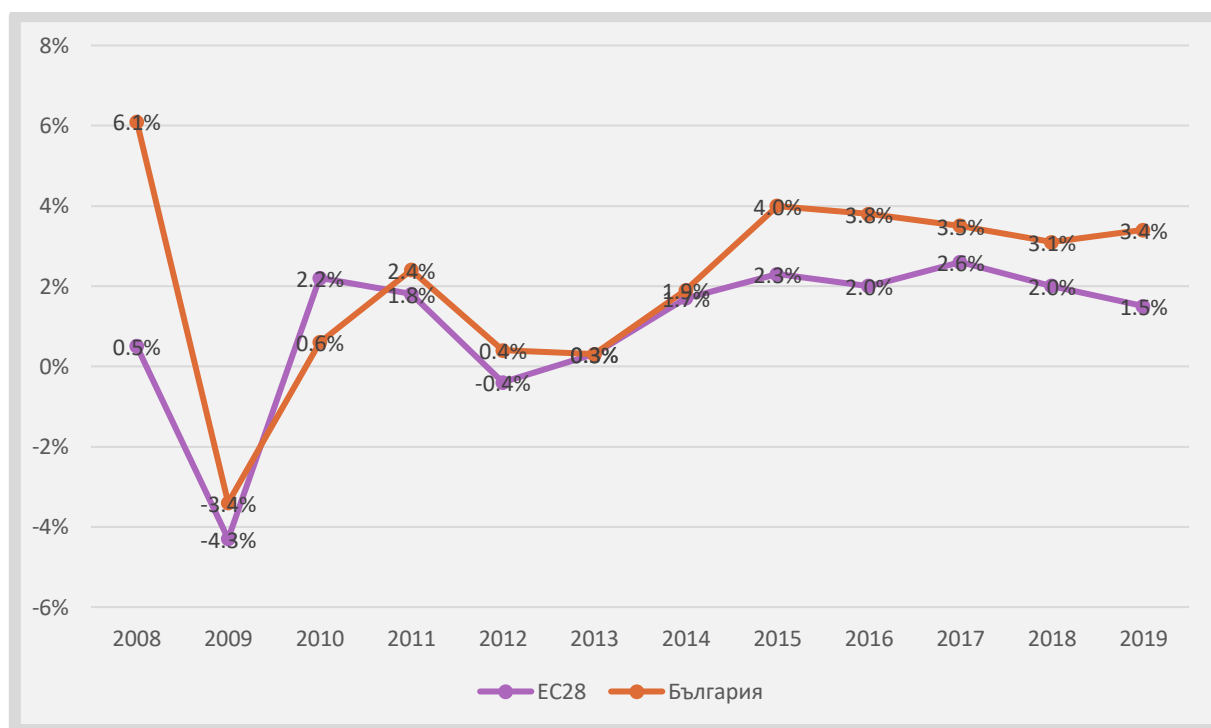
Година	2010	2015	2018	2019
Дял в %:	6,5	16,5	4,1	4,1

Разбира се, кризата, предизвикана от пандемията КОВИД 19, се отрази и на икономиката на Братя Дскалови. Окончателните данни още не са напълно ясни, но може да направим общия извод, че ако и да няма ръст на икономиката, то и не може да се говори за особено забележим спад.

Сравнение на промените в социалното и икономическото развитие на община Братя Дскалови с националните и европейските.

Социалното и икономическото развитие на България след 2013 г. се характеризира с положителна промяна на ключовите макроикономически индикатори. Това се дължи основно на възстановяването на икономиката на страната от световната икономическа и финансова криза през 2008-2009 г. Положителната тенденция се изразява в нарастване на БВП с темпове по-бързи от средните за ЕС, които, макар и частично, възстановяват в известна степен растежа преди 2009 г.

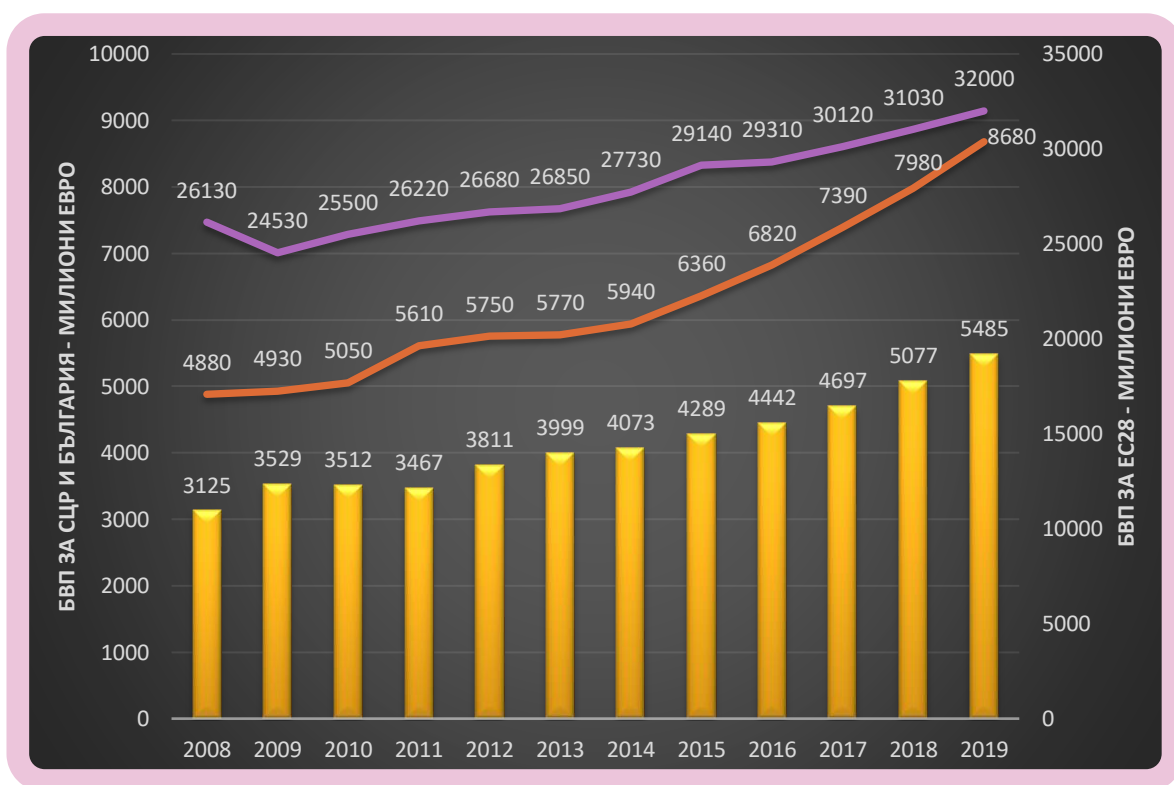
Диаграма 2: Динамика на растежа на БВП за периода 2008-2019 г.

Източници: НСИ, ЕВРОСТАТ

Доколкото община Братя Даскалови е част от област Стара Загора и ЮИР от ниво 2 е необходима оценка на социално-икономическото състояние на региона по отношение на останалите райони от ниво 2 в страната, както и на ниво област.

Диаграма 3: БВП на глава от населението за ЮИР, България и ЕС 27, [в милиони евро]

Източници: НСИ, ЕВРОСТАТ

В периода 2013-2018 г. **БВП на човек от населението в страната нараства с 38%**, като **най-значимо е нарастването в СЗР – 45.6%**, следван от **ЮИР и ЮЗР – 38.4% и 38.2%**. В останалите три района показателят нараства със сходни стойности – **34.2-34.4%**.

За оценка на **промените в социално-икономическото развитие на община Братя Даскаловиса** анализирани следните индикатори, като е направено сравнение на развитието на общината с нивата по отделните показатели на национално ниво и за област Стара Загора. Използваните индикатори отразяват и степента на вътрешнорегионалните различия за областта:

- **Нетните приходи от продажби (НПП) на човек от населението**, като заместващ индикатор на индикатора БВП на човек от населението, с оглед актуалност на данните на ниво община;
- **Нетните приходи от продажби на предприятията**, разпределени по сектори от икономически дейности;
- **Средна годишна работна заплата**;
- **Равнище на безработица**.

Подбраните индикатори позволяват да бъде анализирано развитие на община Братя Даскалови, в контекста на общото развитие на ЮИР. Данните за всички индикатори са с надеждно качество, тъй като са базирани на официални статистически данни от НСИ, съответно от ЕВРОСТАТ.

✓ Селско стопанство

Селското стопанство е основен отрасъл в общината. Презпоследните години нараства делът на арендаторите, занимаващи се със земеделие. Основен подотрасъл на селското стопанство е растениевъдството. Основните отглеждани земеделски култури са пшеница, ечемик и слънчоглед.

Първият показател, когато се обсъжда развитието на селското стопанство на една територия, е наличието и състоянието на обработваемата земя. Ето как стои община Братя Даскалови на фона на цялата Старозагорска област:

Таблица 12: Площ на обработваемата земя, броя на землищата в област Стара Загора към 31.12.2020 г.

Територия:	Земеделски земи в дка	Обработваеми земи в дка	Землища
Братя Даскалови	482301	299477	23
Общо областта	2584008	2175276	195

Видимо е, че в общината са близо 7% от землищата на областта, и цели 9% от обработваемата земя (в дка).

Тук във всяко населено място има изградени селскостопански структури – кооперации и сдружения. През последните години нараства делът на арендаторите, занимаващи се със земеделие. Основните икономически субекти са земеделските кооперации, които осигуряват основната част от работните места. Отглеждат се житни култури и поливни плодове и зеленчуци. Животновъдството се развива в малки семейни стопанства. В общината няма промишлени замърсители и обработваемата земя е с високо качество на почвата.

А ето и сравнението с другите общини по обработваема земя:

Таблица 13. Общата площ на земеделските земи в т.ч. обработваемата земя, броя на имотите и броя на землищата в област Стара Загора към 31.12.2019 г. са както следва:

Община	Брой землища по общини	Обща територия на землищата в дка	Земеделски земи	
			Обща площ в дка	обработваеми в дка
Братя Даскалови	23	482301	299477	292869
Гурково	6	292262	60635	34633
Николаево	4	96522	39371	36544
Мъглиж	11	388870	119294	97630

Гълъбово	11	347995	194279	170834
Казанлък	20	634782	236437	176028
Опан	13	257474	211932	187131
Павел баня	13	521124	145006	123325
Раднево	24	536228	317226	275462
Стара Загора	51	1037496	583668	497412
Чирпан	19	492307	376683	283408
Общо	195	5087361	2584008	2175276

Основните видове отглеждани култури на територията на областта през 2020 г. са, както следва:

- Зимни зърнено житни култури – пшеница, ечемик, ръж и тритикале;
- Ранни пролетни зърнени житни култури – пролетен ечемик и овес;
- Късни пролетни зърнено житни култури – царевица за зърно, сорго и ориз;
- Технически култури – маслодаен слънчоглед, шарен слънчоглед, маслодайна рапица, лавандула, маслодайна роза, тютюн, картофи;
- Фуражни култури – царевица са силаж, люцерна;
- Зеленчуци – домати, пипер, дини, пъпеши, градински грах;
- Овощни трайни насаждения – ябълки, праскови, сливи, череши, вишни, кайсии, круши;
- Трайни насаждения от лозя – винени лозя, десертни лозя;
- Други.

Таблица 14 : Отглеждани култури в дка:

Видове отглеждани култури през 2019 г.	Площ в дка
Зимни зърнени житни култури	710802
Ранни пролетни зърнени житни култури	4740
Късни пролетни зърнени житни култури	60328
Технически култури	601821
Фуражни култури	9315
Зеленчуци	1871
Овощни трайни насаждения	13304
Трайни насаждения от лозя	15179
Други	1414
Общо	1418774

Таблица 15. : 11 Земеделски земи по трайно използване в община Братя Даскалови – в %:

Вид	Относителен дял (%)
Ниви	98.24
Лозови насаждения	0.71

Овощни градини	0.07
Изоставени ниви	0.98
ОБЩО	100.00

Растениевъдство

Селското стопанство с всички свои подсектори е структуроопределящ отрасъл за общината. С него е свързано и промишленото производство. Земеделските територии обхващат 58.8 % от територията на общината, а горските територии са 26.1 %. Богатата обработваема земя е подходяща за развитие на лозарство, овощарство, зеленчукопроизводство, етерично-маслени и технически култури. Селското стопанство като икономическа дейност е застъпено във всичките населени места на общината, като то е основен отрасъл в тях.

Развити са и двата клона на селското стопанство: растениевъдство и животновъдство. Селскостопанският фонд представлява 11% от стопанисваната земя на област Стара Загора, при относителен дял на населението 2,5 %. Произвежда се предимно пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед, маслодайна рапица и др. Сред земеделските земи най-големи площи заемат нивите (74.9 %), трайните насаждения (8.7 %), от тях лозя (5.2 %), други земеделски земи (ливади, пасища и др.) (9.1 %), необработваеми земи (7.1 %). Приоритет в развитието на земеделието остават трайните насаждения. Главна задача е възстановяването на старите и засаждането на нови лозови масиви, които са основният дял на трайните насаждения. От трайните насаждения най-голям дял заемат лозовите. Особен интерес представляват винените лозя, а климатичните условия са изключително благоприятни за развитието на лозарството. На територията на общината има 2 винарски изби: в с. Братя Даскалови и в с. Гранит. Община Братя Даскалови попада в Югозападен тракийски лозарски регион „Тракия“ - един от петте района за производство на вино в България. Климатичните особености в общината са благоприятни за отглеждането на голям брой основни земеделски култури, от които по-значителни и с традиции са пшеница, ечемик, рапица и тритикале. Разпространено е и отглеждането на слънчоглед, с тенденция на нарастване.

Таблица 16: Площ на трайните насаждения:

Трайно насаждение	Плододаващи 2012г.	2013г.	2014г	2015г	2016г.	2017г	2018г	2019г.
Ябълки	1554	1572	1584	1600	1624	1638	1611	1438
Праскови	1107	1136	1153	1177	1211	1216	1245	1058
Сливи	3407	3406	3285	3342	3486	3546	3732	3571
Череши	5889	5842	5787	6146	6195	6388	6827	6739
Кайсии	65	92	52	47	52	52	57	63
Круша	87	0	107	60	52	49	55	55
Маслодайна роза	12969	13300	13338	13342	13550	13519	13863	15256
Лавандула	17330	18173	18617	18756	17853	19228	20543	19943
Лозя-винени	30266	27821	25126	25194	25110	21885	19224	14181
Лозя - десертни	1442	1279	1108	1074	1022	1304	1203	998
Вишни	405	405	400	385	395	385	535	380
ОБЩО	74514	73026	70557	71123	70550	69210	68895	63682

Наблюдава се увеличаване на площите с овощни видове - ябълки, сливи и череши. Намаляват площите на трайните насаждения от круши, праскови и десертни лозя с изтекъл амортизационен срок.

Районът е подходящ за отглеждане на памук и твърда пшеница. Значително са се увеличили и площите, засадени с дългогодишни култури като лавандула, салвия и др. През последните години се създават нови розови насаждения в землищата на Медово, Малък дол, Малко Дряново. Проявява се интерес и към лавандулата, тъй като районът на общината е изключително благоприятен за отглеждане на етерично-маслените култури. От овощните насаждения са застъпени сливи, ябълки, череши, вишни. Като цяло територията на община Братя Даскалови се характеризира с висок агроекологичен потенциал. Това позволява отглеждането на почти всички типични за тази част на страната земеделски култури и постигането на високи производствени резултати. Високият агроекологичен потенциал е важен фактор за специализацията на общината в аграрния сектор и за развитието на съвременно диверсифицирано земеделско производство. Положителната страна по отношение стопанисването на земеделските земи, особено в използването на нивите, е че преобладаващата част от тях се обработват от земеделските кооперации и агрофирмите, които с дейността си противодействат на тенденцията към изоставяне на значителни площи обработваема земя.

Животновъдство

Животновъдството е отрасъл, който има дълги традиции и е добре развит в община Братя Даскалови. Той се характеризира с малки семейни стопанства, в които се намират малко на брой селскостопански животни, а в някои села има и по няколко животновъдни ферми, предимно с крави.

Районът е подходящ за развитие на животновъдството, в т.ч. говедовъдство с комбинирано направление – мляко – месо и само за месо, като се използват подходящи породи, както и овцевъдство и козевъдство, с оглед максимално използване на богатите пасища, с които разполага общината.

Развитието на животновъдството в общината се характеризира с оптимизация на броя на стопанствата и на животните в тях, както и с реструктуриране и модернизиране с оглед покриване на стандартите за производство на качествени и безопасни животински суровини.

Птицевъдството е широко застъпено, особено отглеждането на патици-мюлари за втлъстен черен дроб, като в общината ферми за патици има в: с. Православ, с. Верен, с. Братя Даскалови, с. Голям дол, с. Малък дол, с. Съединение, с. Черна гора, с. Оризово, с. Мирово, с. Гранит. Говедовъдството е представено от кравеферми, разположени в землищата на няколко селища: с. Партизанин, с. Опълченец, с. Долно ново село, с. Мирово, с. Оризово, с. Черна гора, с. Горно Белево, с. Братя Даскалови, с. Верен и с. Православ. Овцевъдството е представено от овцеферми, разположени в: с. Черна гора, с. Найденово, с. Малко Дряново, с. Славянин, с. Плодовитово, с. Гранит. Козите и свинете нямат пазарна ориентация, а по-скоро допълват фонда на натуралните стопанства. В общината за преработване на млякото функционират 2 мандри: в с. Брата Даскалови и в с. Мирово. Пчеларството е представено от 5 572 пчелни семейства за 2020 г. Релефът, флората и екологично чистата среда в общината са особено подходящи за развитието на пчеларството.

Интересът към този сектор се засилва поради експортната му насоченост и сериозните валутни постъпления, осигуряващи допълнителни доходи на производителите и относително бързата възвръщаемост на вложените средства. От стратегическо значение за развитие и инвестиции са дейности и отрасли, чиято продукция по традиция е експортно ориентирана и има сравнително устойчива цена на международните пазари. За общината това са три вида земеделски култури, за които има благоприятни почвеноклиматични условия: производство на грозде и вино; производство на етерично-маслени култури и производство на пчелен мед и пчелни продукти. А отдалечеността от промишлени замърсители е допълнително добра предпоставка за производството на екологично чиста селскостопанска продукция и провеждане на биоземеделие.

ПРОМЕНИ И РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА И ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

2.5. ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАСЕЛЕНИЕТО

Демографското развитие на общината през последните десет години се обуславя от множество фактори – икономически социални. Демографските проблеми, валидни в национален мащаб, важат и за общината - отрицателен естествен прираст, застаряващо население, емиграция, обезлюдяващи се периферни територии.

2.5.1. БРОЙ НАСЕЛЕНИЕ, РАЖДАЕМОСТ, СМЪРТНОСТ, МИГРАЦИЯ.

Тенденциите за намаляване на населението в национален мащаб не подминават и община Братя Даскалови. Демографската ситуация в общината е отражение на социално – икономически и културно – исторически фактори. Съществена роля за демографския анализ играе раждаемостта и смъртността, миграцията, браковете и разводите, етническа, религиозна, полово – възрастова и образователната структура на населението в общината

Диаграма 2: Брой на населението в Община -2005-2020 г.

Независимо от отчетената леко повишена раждаемост през последните години, негативните демографски характеристики остават почти непроменени. Населението на община Братя Даскалови, в състава на която се включват 23 села, към 31.12.2020 г. наброява 7897 души. За периода между двете преброявания населението на общината намалява с 649 души /-8%/, което при средни стойности на прираста за област Стара Загора /- 5.5%/, е сравнително висок. Това се дължи на отрицателния естествен прираст. С най-голям брой население са селата Черна гора 1574 души /20% от общото за общината/ и с. Оризово 1442 души/18,6%/. Общинският център с. Братя Даскалови е четвъртото по население село и в него живеят 547 души. /6,8%/.

Смъртността е със значително по-високи стойности от раждаемостта. Съпоставена със средните данни за България през 2017 година смъртността в България е 15,3 промила а в община Братя Даскалови е 25,2 промила. За 2018 съответно 15,1 промила за страната и 28,5 промила за общината. През 2019 година данните са 15,5 промила за страната и 24,6 промила за община Братя Даскалови, съответно 25,1 промила за 2020 г. Основната причина за високата смъртност в общината е застаряващото население на общината. Населението в общината е застаряващо - средната възраст е 49,2 г. Най-висока е в село Малък дол – 70,2 г, а най-ниска в с. Черна гора – 40,2 г. Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира най-добре чрез коефициента на демографско

заместване, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15-19 г.) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60 - 64 г.). Към 01.02.2019 г. общо за общината това съотношение е много ниско - 59.0 %, при 70.0 % за страната.

По-надолу прегледът на механичния прираст ще ни даде отговор на въпроса дали намаленият темп на спада се дължи на положителен механичен прираст, намалена смъртност или повишена раждаемост. От демографска гледна точка, намаляването на броя на населението на общината води до намаляване броя на работната сила и възпроизводствения капитал в нея. В този смисъл, това е сред основните неблагоприятни фактори за развитието на общината за в бъдеще.

Таблица: Брой на населението в Община Братя Даскалови спрямо 2011-2020г.г
(Източник: НСИ)

Години	Население в Община Братя Даскалови
2011	8546
2012	8385
2013	8304
2014	8232
2015	8403
2016	8261
2017	8078
2018	7852
2019	7832
2020	7897

Видно от демографската статистика на НСИ, населението на страната е с постоянно намаляващ брой. От тази негативна статистика не се различават, както Община Братя Даскалови, така и всички други общини на територията на Област Стара Загора. На

национално ниво е очевидно стопяването на населението – повече от половин милион за период от десет години. Намалението се дължи, както на демографския срив, така и на емигрирането на българското население в други държави. За съжаление, тенденцията за намаляване е постоянна и вероятно ще продължи най-малко със същия темп и през следващите години, освен ако не се предприемат мерки на национално ниво за задържане на хората в България и стимулиране на раждаемостта. Няма преки мерки, които да повлияят нивото на раждаемост – то се променя под влиянието на редица фактори, които правят живота в нашата страна по-сигурен, даващ възможност за развитие и реализация на населението, както и добри перспективи за поддържане на европейски стандарт на живот. На областно ниво, общо за разглеждания период също е налице отрицателно число за резултат, но ако се изчисли в процентно отношение спрямо общото население за областта, е значително по-ниска стойност. Това се дължи на миграционните процеси от по-малките градове към по-големите и не само. Предполага се, че тази тенденция ще се запази и в следващите години. Тази посока може да се промени с прилагане на подходящите мерки, но трябва да е ясно, че за промяна на тази тенденция се изискват в по-голяма степен национални решения и то с дългосрочна перспектива. Въпреки това, на принципа на подхода отдолу-нагоре, локални мерки и решения, които ще спомогнат за частично намаляване на тази негативна тенденция на ниво община, са предвидени в програмата за реализация на ПИРО Братя Даскалови.

Подробни данни за населението са представени и в следващата таблица, където е представено населението за периода 2010-2019 г. по общини от Област Стара Загора.

Таблица: Население на Братя Даскалови в сравнение с други общини, национално и областно ниво (по НСИ)

Община	2010	2011	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Българи я	7504868	7327224	7 202 198	7153 784	7101859	7050034	7000039	6951482
Обл. Стара Загора	315829	30103.2	29633.0	29425.9	292161	290061	287596	284905
Братя Даскалов и	9 625	8 546	8 232	8 403	8 261	8 078	7 852	7 832

Гълъбово	14 086	13 238	12 668	12 414	12 109	11 844	11 640	11 372
Казанлък	75 509	72 068	70 422	69 668	69 086	68 555	68 206	67 433
Мъглиж	12 033	10 159	9 916	9 972	9 845	9 785	9 615	9 459
Опан	3497	2 894	2 703	2 672	2 621	2 539	2 469	2 410

Разбира се, негативните тенденции, наблюдавани както в национален аспект, така и характерни за европейските страни по отношение на тяхното демографско, социално и икономическо развитие, се отразяват и върху община Братя Даскалови.

В този смисъл, това е сред основните неблагоприятни фактори за развитието на общината за в бъдеще. Ако разглеждаме данните за цялата област ще забележим сериозни различия по отделни райони. Налице е спад на броя на населението общо за областта, като това явление се наблюдава и на национално ниво, но той се движи плавно през годините. Процентният спад общо за разгледания период на областно ниво е 15 %, а на национално ниво е 10 %. За областта най – висок процент на спад на населението има в Община Опан – 37 % . Разбира се, миграцията към големи областни градове и към столицата се наблюдава на територията на всички селски общини. Този процес може да бъде регулиран и от държавата, (според мнозина общинските власти нямат властта и финансирането да влияят в такава степен на местните икономически процеси, но все пак те не са напълно безпомощни и в това отношение). При сравнение на отделни общини и селища изпъкват миграционните процеси от по-малките градове към по-големите и не само. Предполага се, че тази тенденция ще се запази и в следващите години. Тази посока може да се промени с прилагане на подходящите мерки, но трябва да е ясно, че за промяна на тази тенденция се изискват в по-голяма степен национални решения и то с дългосрочна перспектива. Въпреки това, на принципа на подхода отдолу-нагоре, локални мерки и решения предлагаме в програмата за реализация на ПИРО Братя Даскалови.

Средната гъстота на населението в община Братя Даскалови за 2019 г. е 16 души/км². Сравнена с останалите общини в област Стара Загора общината е рядко населена, като изключение прави другата селска община в областта – община Опан. /40% по-рядко населена от община Братя Даскалови/. Липсата на привлекателен градски промишлен и културно–административен център, който да концентрира население оказва своето влияние. Това е една рядко населена община. За равностетка в Югоизточен район данните за средната гъстота на населението е 53.9 души/км² , което е по-ниско от средното за страната – 65.6 души/ км² . Спадът на населението е устойчив и не се забелязват резки тенденции

Таблица 20 : Гъстота на населението на кв.км. – сравнение на Община Братя Даскаловис община Опан и на национално ниво

Община	Средна гъстота на население към 31.12. - брой									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
България	68,0	66,4	66,0	65,6	65,3	64,8	64,3	63,9	63,4	62,6
Братя Даскалови	20,0	17,7	17,4	17,2	17,1	17,4	17,1	16,7	16,3	16,2
Опан	13,6	11,2	10,8	10,6	10,5	10,4	10,2	9,9	9,6	9,4

В община Братя Даскалови половата структура на населението е сравнително балансирано представена, като характерната за страната и за областта тенденция на преобладаващ женски пол тук не е характерна. Няма ясна причинно-следствена зависимост, като най-вероятната причина е вътрешна миграция.

Разбира се важна роля във възрастовата структура на населението играе и половата такава. При по-млада възрастова структура е налице по-благоприятна полова структура на населението и обратно, при по-застаряваща – налице е по-неблагоприятна такава. Негативните тенденции по отношение на демографските процеси в страната се отразяват и на тенденциите в самата община, където е видимо, че възрастовата структура е с преобладаващи темпове на застаряване. Ниският процент на раждаемост – едва 2.5 % от населението в общината са деца между 0-4 години, голямата миграция на млади хора в трудоспособна възраст и високата смъртност са част от факторите, допринасящи за негативната тенденция в общината. По този начин процесът на застаряване на населението на общината се задълбочава, като състоянието на възрастовата структура на населението оказва влияние върху възпроизводството на населението и върху формирането на трудовия потенциал на общината. През 2020 г. под трудоспособна възраст е едва под 9% от населението на община Братя Даскалови. Възрастните над трудоспособна възраст са 1153 души или 48% от населението. Около 43% е делът на населението в трудоспособна възраст на 16 и повече години – 1048 души.

Табл.22 : Население в трудоспособна и извънтрудоспособна възраст.

Възрастови категории	всичко	мъже	жени
Общо	2410	1182	1228
Под трудоспособна възраст	209	126	83
В трудоспособна възраст	1048	610	438
Над трудоспособна възраст	1153	446	707

Фигура 6: Население в трудоспособна и извънтрудоспособна възраст

Естественият прираст е отрицателен, както общо за страната и за областта, така също за община Братя Даскалови.

Сравнението на данните (в таблиците) между родените и починалите води до извода, че тази негативна тенденция се дължи на едновременното действие и на двата фактора – ниска раждаемост и висока смъртност (30 промила или двойно над средната национална смъртност).

Таблица 24 : Живородени брачни и извънбрачни деца през 2019 г.

ОБЩИНА:	Всичко родени	Брачни	Извънбрачни
Общо за страната	61 538	25 591	35 947
Стара Загора	2 794	875	1 919
Братя Даскалови	64	12	52
Гурково	79	18	61
Гълъбово	91	26	65
Мъглиж	109	14	95
Опан	13	-	-

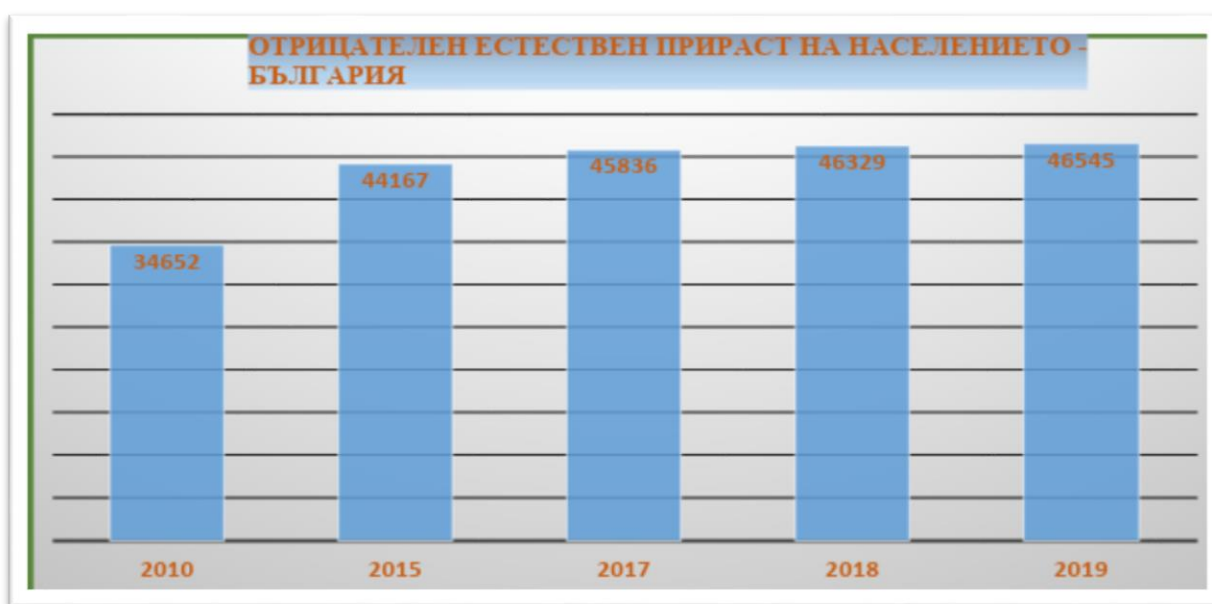
Таблица 25 : Починали в община Братя Даскалови и съседни общини за 2019 г.

Общини	Общо	Мъже	Жени
СТАРА ЗАГОРА	5 196	2 694	2 502
БРАТЯ ДАСКАЛОВИ	193	107	86
ГУРКОВО	83	40	43

ГЪЛЪБОВО	232	123	109
ОПАН	83	48	35

Нека сравним този отрицателен прираст с данните за цялата страта за последното десетилетие:

Фигура 7: Отрицателен прираст на населението в България

/

Механичен прираст на населението

Механичният прираст на населението в териториален аспект представлява разликата между броя на заселените и броя на изселените лица във и от територията през календарната година. В следващата диаграма виждаме механичния прираст на територията на Община Братя Даскалови и съседни общини.

Таблица 26 : Механично движение на населението през 2019 г. (брой)

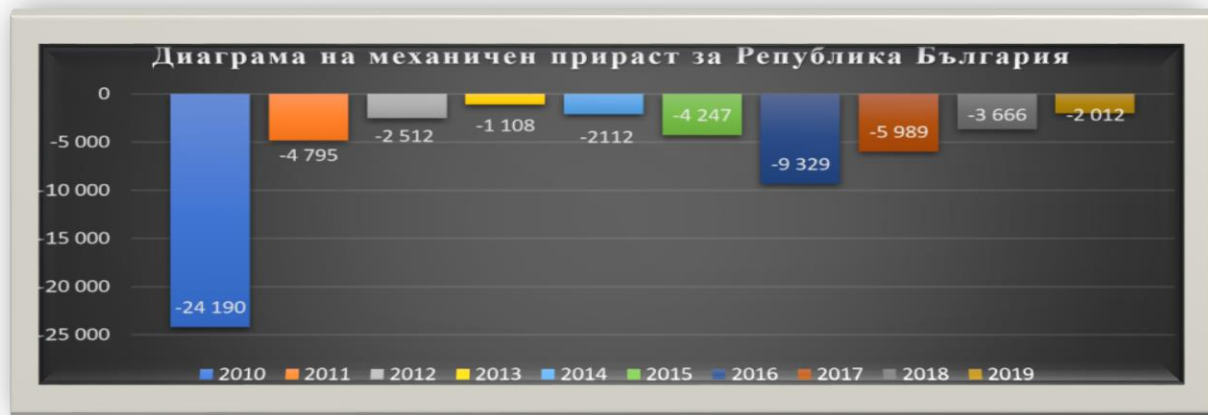
Общини	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Ст. Загора	7 223	3 245	3 978	7 781	3 605	4 176	-558	-360	-198
Братя Даскалови	380	179	201	271	122	149	109	57	52
Гурково	139	76	63	94	53	41	45	23	22
Гълъбово	286	137	149	413	182	231	-127	-45	-82
Мъглиж	198	83	115	252	111	141	-54	-28	-26
Николаево	125	62	63	124	66	58	1	-4	5
Опан	102	46	56	91	38	53	11	8	3

Както се вижда, за разлика от повечето общини на областта, както и от средните стойности за област Стара Загора, **за община Братя Даскалови механичният прираст през последната година е положителен**, макар с малки стойности.

Не само на областно, но и на национално ниво механичният прираст е отрицателен за целия изследван период, но и с ясно изразена тенденция за доближаване до неутрален от 2017 година до края на периода.

Ето какви са данните на национално ниво:

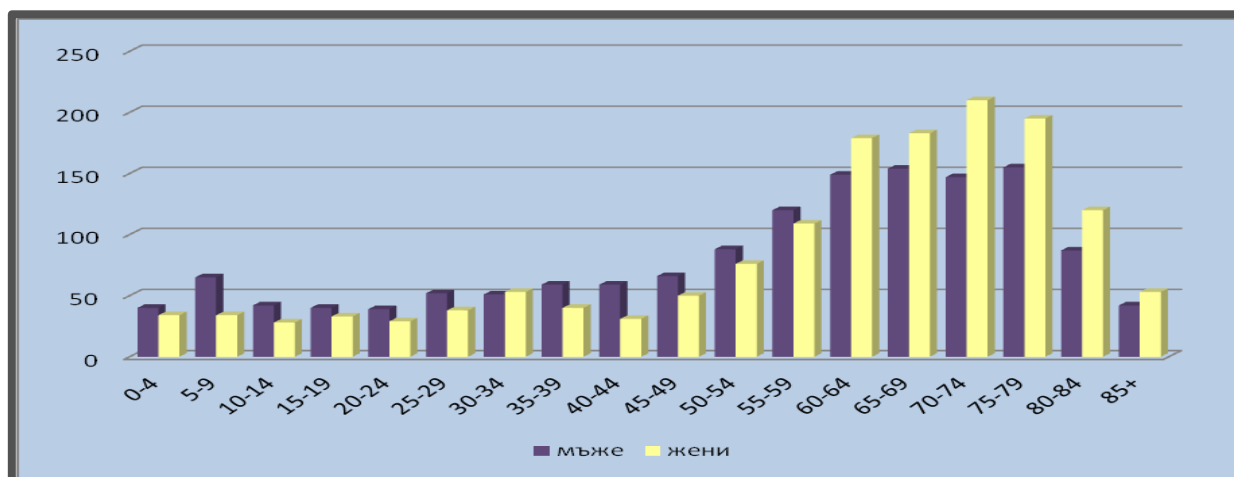
Фигура 8 : Механичен прираст за Република България за периода 2010 – 2019 г., (по НСИ)

Възrastова структура на населението.

Като цяло възрастовата структура на населението на общината следва съвсем типичните за чисто селска община параметри – рязко преобладаване на населението в пенсионна и нетрудоспособна възраст (над 65 г.), много нисък дял на младото население и доста нисък на хората от средната възраст.

Фигура 9: Възрастовата структура на населението на община Братя Даскалови - 2019/2020 г.

От таблицата е видно, че делът на хората в работоспособна възраст е доста нисък, което е предпоставка за негативни последици за общината и изместване динамиката на пазара на труда.

Един от най-важните показатели е образователната структура на населението. Той характеризира възможностите за развитие и качеството на живот в Община Братя Даскалови. Именно поради тази причина в индекса за човешко развитие в Програмата за развитие на ООН, образованието е включено като структурообразуващ елемент. От голямо значение за развитието на общината е състоянието на образователната структура на населението, тъй като от нея зависи мобилността на лицата на пазара на труда, която да гарантира по-висок жизнен стандарт, качество на живот и по-добро заплащане.

Таблица 28 : Населението на Братя Даскалови по степен на образование

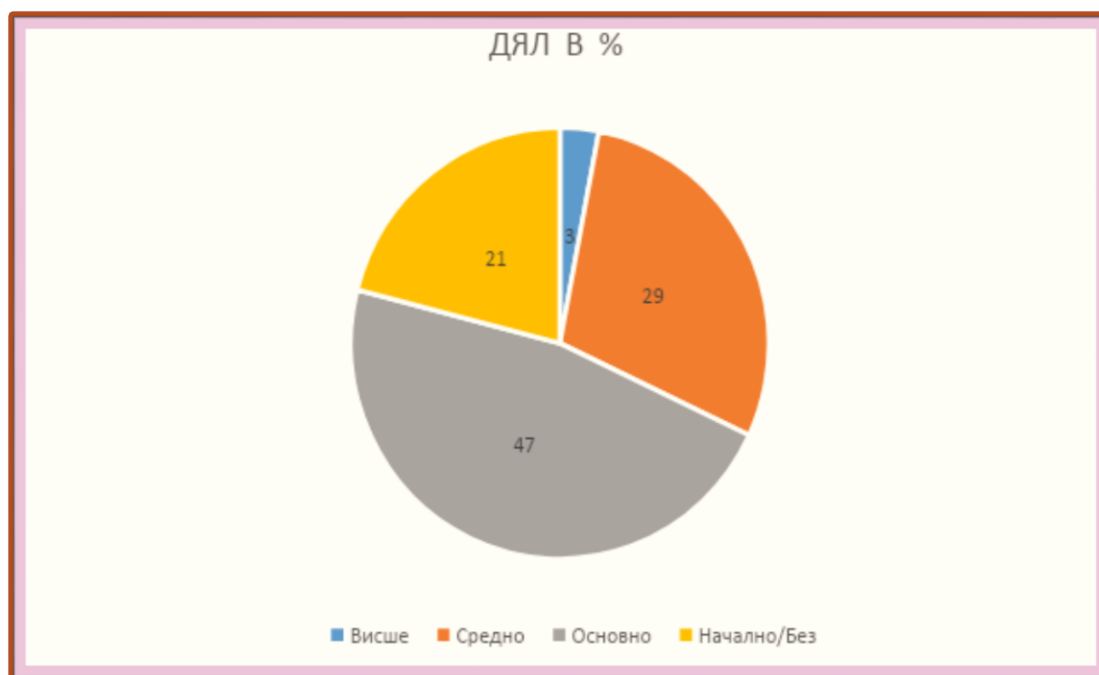
ОБРАЗОВАНИЕ:	ВИСШЕ	СРЕДНО	ОСНОВНО	НАЧАЛНО/БЕЗ
Дял в %:	3,1	29	47	20,9

Извод:

В общината се наблюдава негативна тенденция и прави впечатление малкият процент на хората завършили висше или полувисше образование – едва 3,1 %, за сметка на големия процент на средните и особено тези, завършили основно образование –

съответно 29% и 47%. Близко 21% са хората с начално и незавършено начално или изобщо без образование – практически неграмотни от съвременна гледна точка.

Фигура 10 : Населението на Братя Даскалови по степен на образование

Основни изводи:

- ❖ Добре образованото население е относително малък дял.
- ❖ Проблем е за фирмите с потребност от квалифицирани специалисти да наемат подходящи местни хора, което може да се окаже пречка за реализиране на инвестиции в общината.
- ❖ Образователният потенциал и наличните квалификации като специализирано образование, но и като професионален опит са на приемливо ниво – но това съотношение става проблем при по-ниските възрастови групи.
- ❖ В детските градини и училищата работят добре подготвени и квалифицирани педагогически кадри с дългогодишен опит. Ежегодно се осигуряват необходимите учебни пособия, дидактически материали и технически средства.

- ❖ Повишаването на образователното ниво в общината е ключово средство за интеграция в икономическия и обществено–политически живот.
- ❖ Образованието е една от основните социални дейности на общината с над 20 на сто от разходите по общинския бюджет.

Коефициент на възрастова зависимост

Трудоспособна възраст през 2020: жени от 16 до 61 години и 6 месеца и мъже от 16 до 64 години и 3 месеца. Стойностите, изразени в проценти: 16% от населението на община Братя Даскалови е в подтрудоспособна възраст, 52% във трудоспособна възраст и 32 % в надтрудоспособна възраст.

В демографски аспект развитието на населението е повлияно от икономическата и социална ситуация. Установилите се през последните години тенденции за намаляване на броя на населението, застаряването на населението, ниската раждаемост, намаляване броя на сключените бракове, отрицателния естествен прираст и засилените миграционни процеси оказват влияние върху демографската структура на населението в общината. Възрастово населението на общината е разделено както следва:

- Под 9 – годишна възраст – 784 деца или 10% от населението;
- От 10 до 19 – годишна възраст – 742 деца или 9% от населението;
- От 20 до 64 – годишна възраст – 4 022 души или 51% от населението;
- От 65 до 85 и повече години – 2284 души или 29% от населението.

Преобладаващата възраст на населението е между 20 и 64 години, което е точно трудоспособна възраст. Възрастовата структура на населението е малко по–лоша на фона на средната за страната, по отношение на младото население. Делът на населението на възраст под 15 г. е 15%. Населението във възрастовата група 15 - 64 години е с относителен дял 56%, като за сравнение, в община Стара Загора достига- 70.0 %. Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира най-добре чрез коефициента на демографско заместване, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15-19 г.) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60 - 64 г.). Към 01.02.2020 г. общо за общината това съотношение е 70, при 66 за страната, което доближава общината до средните за страната стойности.

Таблица 30 : Коефициенти на възрастова зависимост – Братя Даскалови в сравнение с други

Община	Коефициент на възрастова зависимост към 31.12.20г.									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
България	46,0	47,5	48,7	50,0	51,2	52,4	53,4	54,5	55,5	56,4
Братя Даскалови	92,3	86,1	86,2	86,4	84,4	80,3	81,7	83,0	83,2	78,7
Опан	106,7	121,6	124,2	124,4	126,0	122,1	118,6	116,3	114,3	108,7

Промени в ЖИЛИЩНИЯ ФОНД И ДОМАКИНСТВАТА

Селищната мрежа в Община Братя Даскалови е сравнително равномерно изградена. Тя се формира на базата на мрежа от селища, състояща се от 23 населени места. Административен център е село Братя Даскалови. В административната структура на общината се включват 6 кметства с пряк избор на кметове и 16 населени места с кметски наместници. По данни на отдел „Статистика на населението и жилищния фонд“ - дирекция „Демографска и социална статистика“, предоставени от НСИ, броят на жилищата към 31.12.2019 г. е 6714, като броя на жилищата за последните 10 години остава сравнително постоянен. Населението на общината е с едни от най-добрите показатели в областта по отношение брой жилища на глава от населението, изпреварвано само от община Опан.

Към 2018 г. Община Братя Даскалови разполага с 97 сгради, общинска собственост. От тях: 21 се използват за нуждите на общинска администрация; 14 училища, от които 8 са закрити; 7 детски градини (1 закрыта); 17 читалища; 8 клуба; 12 здравни служби; 18 други (складови помещения, гаражи, параклис, съблекалня на стадион и др.). Проблем представляват сградите на закритите училища в селата Голям дол, Медово, Плодовитово, Православ, Найденово, Малко Дряново, Съединение и Славянин. В следствие на неизползването им сградите започват да се рушат, като същевременно общината не

разполага със средства за тяхното поддържане и охрана. Голяма част от общинския сграден фонд на община Братя Даскалови подлежи на задължително енергийно обследване. Към момента такова е извършено на: сградата на общинска администрация Братя Даскалови, СУ „Христо Ботев” с. Братя Даскалови, ОУ „Св. св. Кирил и Методий” с. Черна гора, ОУ „Христо Ботев” с. Оризово, ДГ „Детелина” с. Оризово, в която се помещава и ЦСРИ с. Оризово, читалищните сгради в селата Плодовитово и Мирово. Като цяло общинският сграден фонд на община Братя Даскалови е морално остарял. Сградите са строени предимно в средата на миналия век и в общия случай се нуждаят от сериозни инвестиции в сферата на енергийната ефективност. Повечето сгради са с ниски качества по отношение на топлотехническите характеристики на стени, под и остъкления на фасадите. Външните стени са изпълнени с ниски топлотехнически характеристики и изискват допълнителна топлоизолация. Дограмите и вратите на сградите, които са изработени от дърво, са с висок коефициент на топлопреминаване, което изисква подмяна с нова дограма с двоен стъклопакет с нискоемисионно стъкло. За отопление на сградите в общината се използват предимно локални топлоизточници, или печки на дърва и въглища. В по-голямата си част котлите за локално отопление на обществените сгради работят с твърди горива, горелките са неефективни, липсва измерителна апаратура и автоматизация. Подобряването на топлоизолацията, подмяната на дограмите, модернизирането на отоплителните инсталации, използването на слънчева енергия и т.н. могат да намалят енергопотреблението в стария сграден фонд с около 50 %, което е приоритет на Общината. Извършени са енергоефективни мерки в пълна степен на сградите на СУ „Христо Ботев” с. Братя Даскалови, ОУ „Св. св. Кирил и Методий” с. Черна гора, ДГ с. Оризово и на читалищната сграда в с. Плодовитово. А частични, изразяващи се в подмяна на дограмата на сградите на редица кметства, клубове, библиотеки, детски градини и др. Жилищния фон в общината е сравнително “стар”, като след 2001 г. са построени само 101 жилища от жилищата в общината, или 1.5 % от жилищния фонд. Фондът отпреди 1945 г. (с възраст над 70 години), има дял от 28.5 %, като в отделни селища е много повече: с. Верен 69.5 %, с. Найденово 52.7 %, с. Опълченец 46.9 % и с. Съединение 48.5 %. Най-голям е дялът на построените жилища в периода 1946-1960 г. 40.9 %. Възпроизводството на жилищата след началото на прехода е било значително по-малко в сравнение с предходния период. Проследена по селища, възрастовата структура на фонда

разкрива факта, че след 2001 г. по-голямо строителство има само в отделни села: с. Оризово 27 жилища, с. Партизанин 18 жилища, с. Черна гора 14 жилища и с. Малък дол 7 жилища. В останалите селища, или няма ново строителство, или то е незначително.

Безработица

Поради факта, че община Братя Даскалови се намира в район, в който е преобладаващ отрасълът селско стопанство, работната сила силно се влияе от месеците, през които се осъществява този отрасъл – лято/есен. През останалите месеци на годината безработицата в общината варира, като отбелязва най-високи стойности, през зимния и пролетния период, поради липсата на търсене на работна ръка. Именно това води до създаване на голяма група от хора, които формират временна заетост през летния сезон, когато има най – много полска работа и най – голяма безработица през зимния сезон, когато е налице по-малко полска работа. Още един фактор, влияещ върху заетостта на Общината е липсата на достатъчно нови предприятия, които да ангажират по-голям брой заети лица. Към 2019 г. съществуват 88 предприятия, от които 82 са микропредприятия. От тях 31 бр. или 36.5% от съществуващите са в селското и горското стопанство, а 19 бр. или 22.3% от съществуващите са в областта на търговията и ремонтите на МПС. Предприятията се категоризират предимно като микропредприятия с до 10 души, а нови предприятия, които да поемат остатъчната работна сила, почти не се създават. Въпреки това, сравнено с 2008 г. се наблюдава положителен темп на растеж при новооткритите предприятия. Липсата на външни инвестиции в общината също допринася за нейното по-слабо развитие и възможността за реализация на безработните лица.

Факт е, че реализацията на безработни лица на пазара на труда се влияе и от пола, възрастта, професионално-квалификационните и образователните характеристики на безработните лица. Поради тези причини е добре да се провеждат мерки и политики за повишаване квалификацията на безработните лица. Преобладават лицата със средно образование – 816 души, основно образование – 1326 души и под основно образование – 157 души, докато делът на висшистите – 81 души е много под средния за Област Стара Загора – 4737 души. Това означава, че по-образованите хора не виждат възможности за реализация в рамките на местната икономика и напускат общината.

Таблица 32 : Ниво на безработицата на Братя Даскалови и други общини по години

Община	Равнище на безработица към 31.12. в %. (актуални към 31.12 на посочената година)
--------	--

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2019
България	9.1	9.2	10.4	11.4	11.8	10.7	10.0	8.0	7.1	6.1
Стара Загора	11.1	10.8	19.0	22.8	25.6	23.7	23.1	16.8	13.1	9.2
Братя Даскалови	21.7	20.0	35.7	40.9	44.5	45.5	46.3	39.7	34.1	28.8
Гълъбово	5.3	6.4	9.4	10.4	11.6	9.8	10.4	8.0	6.2	5.4
Казанлък	7.0	5.9	7.1	9.4	7.7	5.6	4.9	3.9	3.6	3.6
Мъглиж	12.1	12.3	27.2	32.8	36.5	33.0	30.7	17.3	12.2	6.9
Опан	6.0	6.5	12.7	15.9	22.6	14.5	16.5	10.3	4.6	4.1

Равнището на безработица в община Братя Даскалови намалява значително с 6,2 пункта през 2019 спрямо 2016 г. През 2018 г. по официални данни средномесечният брой на регистрираните безработните лица в общината е 26, а равнището на безработица – 4,1%. Безработицата в общината е със стойности по-ниски от средните за област Стара Загора – 4,2% и за страната - 6,1% към края на 2018 г.

Въпреки регистрирания спад на безработицата, пазарът на труда в община Братя Даскалови се нуждае от стимулиране и допълнителни насърчителни мерки.

Здравеопазване

В община Братя Даскалови здравното обслужване на населението се осъществява единствено от заведенията на доболничната медицинска помощ. Пациентите от общината ползват лечебните заведения за специализирана болнична помощ на територията на цялата област Стара Загора.

Системата за спешна медицинска помощ в общината е представена от филиал на ЦСМП – Стара Загора, който обслужва населението на всичките общини в областта. Във филиала работят 1 лекар, 4 фелшери, 6 медицински сестри, 6 шофьори и 1 санитар, които осигуряват 24- часово здравно обслужване. В селата от общината, училищата и детските градини се обслужват от съответния лекар в индивидуалната медицинска практика.

Таблица 35: Справка - брой население на един лекар съседни общини.

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Общо за страната	250	246	242	238	236	235
Стара Загора	231	227	235	233	241	246
Братя Даскалови	1372	1681	2065	2020	1570	1118

Здравното обслужване на населението в общината се осъществява единствено от заведения на доболничната медицинска помощ (индивидуални медицински практики). На територията на общината има 5 функциониращи индивидуални практики за първична медицинска помощ и 4 практики за първична стоматологична помощ. Училищата и детските градини на територията на общината се обслужват от съответния лекар в индивидуалната медицинска практика. В училищата и детските градини има 4 медицински сестри, които обслужват няколко учебни заведения, които са на издръжка на общинския бюджет. Материалната база е на сравнително добро равнище. Сградният фонд в някои от селата е строен преди 1989г. Липсата на аптеки в малките населени места се явява проблем за застаряващото население в общината. Осигуряването на достъп на населението до основни здравни грижи, като дейности с обществено - икономическо и социално значение, осъществявани в първичната медицинска помощ е първостепенна задача на всяка здравна система. Болничното обслужване на населението от общината се извършва от болницата в гр. Чирпан. Там се намира и Център за спешна медицинска помощ.

Изводи: *Все по-голям става проблемът с липсата на лични лекари в малките населени места. Голяма част от младите лекари напускат страната и се реализират в чужбина. Необходима е добра държавна и общинска политика за решаването на този проблем и подобряване на достъпа до здравеопазване в малките населени места. Наличието на център за спешна медицинска помощ е ценна услуга за застаряващото население на общината.*

Социални услуги

На територията на община Братя Даскалови има разкрити следните социални услуги:

1. Дневен център за възрастни хора, с капацитет 40 /четиридесет/ потребители, чрез който се ограничава социалната изолация на възрастните хора.

2. В с. Братя Даскалови действа системата на домашен социален патронаж, обслужващ 17 населени места с капацитет 200 потребители. Посредством патронажите се осигурява храна и битови услуги в домашна среда на възрастни хора със затруднено самообслужване

3. Функционират Клубове на пенсионера в селата Партизанин, Черна гора, Гранит, Медово и Верен.

4. Център за социална рехабилитация и интеграция с местоположение село Оризово, ул. „Гено Николов“ №35, с капацитет 30 места и численост на персонала 4 броя. Източник на финансиране – общинския бюджет. Целева група: хора с невъзможност за самообслужване над 65 години, хора с увреждания. ЦСРИ предоставя: здравни услуги, рехабилитация, психологическа подкрепа.

5. Отпускане на финансова помощ по решение на общинския съвет – финансово подпомагане на неотложни нужди.

Целева група: лица на социални помощи.

От м. февруари 2021г. община Братя Даскалови стартира нова социална услуга „Асистентска подкрепа“ в изпълнение на Закона за социалните услуги и правилника за неговото прилагане. От 24.02.2021 г. стартира приема на документи от кандидати за заемане на длъжност „Социален асистент“ за предоставяне на социалната услуга „Асистентска подкрепа“.

През последните години в Общината се предоставят следните социални услуги: **Личен асистент, Обществена трапезария и Домашен социален патронаж.** Има идеи и за и нови социални услуги и дейности на територията на общината.

Към настоящия момент община Братя Даскалови, в качеството си на доставчик, предоставя на своите жители следните социални услуги:

„Домашен социален патронаж“ - специализирана дейност към община Братя Даскалови за предоставяне на комплекс от социални услуги в зависимост от нуждите на потребителите.

„Личен асистент“ – по реда на Закона за личната помощ е делегирана от държавата дейност - услуга, подпомагаща задоволяване на ежедневните потребности от личен, домашен и социален характер.

„Асистентска подкрепа“ – по реда на Закона за социалните услуги е делегирана от държавата дейност. Предоставя се за лица в над трудоспособна възраст в невъзможност за самообслужване, които нямат определена по съответния ред степен на намалена работоспособност, и за деца с трайни увреждания и пълнолетни лица с трайни увреждания с определена чужда помощ, които не ползват асистентска подкрепа, помощ за осигуряване на асистентска подкрепа или за които не се получава помощ за грижа в домашна среда по реда на друг закон.

Култура

Територията на общината е наситена с множество недвижими културни ценности с архитектурно-строителен, художествен и археологически характер, като девет от ценностите са с национално значение, а три са с предложение за получаване на такъв статут.

Селищата в община Братя Даскалови са носители на основните исторически и етнокултурни ценности на Тракия. Тези ценности, включително уникалния тракийски фолклор, съчетани със стопанската традиция, са продукт, който общината трябва да развива и продава успешно в следващото десетилетие. Общината има 23 населени места с общо население 7832 души. Селищата в общината имат древна история. Село Братя Даскалови – създадено през 1956 г. от сливането на две села. Кръстено е на тримата братя Даскалови, участници в Септемврийското въстание. В близост до селото са проучени четири надгробни могили – Момина могила, Малката могила, Чаташката и Караковата могила.

- село Оризово – разполага с жп гара по линията Пловдив – Стара Загора. Източно от селото се е намирало тракийското селище *Ranilum*. Открито е погребение от IV.в.пр.Хр. с богат гробен инвентар – бронзова ситула, железен връх на копие, железен меч, бронзови апликации за конска амуниция и др.
- село Мирово- разположено на левия бряг на р.Марица. В землището на селото е открит некропол с две могили. Най-многобройни са находките от трако-римския период.
- село Черна гора – разположено на двата бряга на Омуровска река, разполага с жп гара по линията Пловдив – Стара Загора.
- село Верен – намира се в Чирпанските възвишения в подножието на Средна гора. Благоприятно място за почивка през лятото. Въздухът е чист, наблизко няма промишлени замърсители. Голяма част от улиците са асфалтирани. Културни забележителности са: Читалище “Хр.Ботев”, църква. В землището на селото има останки от няколко антични селища. Едно от селищата е със значителна площ с видими на повърхността останки от каменни сгради и се отнася към римската епоха. Открито е и селище с останки вероятно от храмова сграда, в която е открита оброчна плочка на Тракийския конник.

- село Голям дол - Културни забележителности са: Паметник на загиналите в борбата срещу фашизма, Читалище “Трифон Бонев”. Намерен е гроб, измазан с хоросан и нарисуван на стената кръст с червена боя, като до гроба е разкрита църква с каменен престол в олтара.
- село Малък дол - Могилата в северозападна част на селото е нещо като природна забележителност. Предполага се, че тя е била нещо като пътен знак някога, когато още не имало пътища в този регион.
- село Горно Белево - В землището на селото има два извора "Халка Бунар" и "Казлъка
- село Гранит - Най-старото дърво у нас — от вида летен дъб, е в село Гранит. Възрастта му се изчислява на около 1650 години. Короната му е 1017 кв. м, обиколката на стъблото - 7,45 м, а височината - 23,4 м. Той е поникнал през 345 година.
- с. Партизанин – Открита е мраморна плоча, вероятно част от надгробен паметник от римско време, с надпис на гръцки език и релефи с изображение на Тракийски конник и сцена на “погребално угощение”.
- с. Медово - В северната част на землището му се издигат височините „Голата могила“, „Чона баир“ и „Калето“.
- с.Марково – Открита е култова каменна фигурка на кон с врязана украса от III в.пр.Хр. с.Кольо Мариново

Читалищата са основните участници в реализацията на годишните Общинскикултурни календари. Ежегодно се организират и провеждат местните празници и се отбелязват тържествено бележити дати, национални и официални празници. На територията на община Братя Даскалови функционират следните читалища:

1. Читалище „Пейчо Минев – 1905”, с. Братя Даскалови;
2. Читалище „Пробуда – 1928”, с. Сърневец;
3. Читалище „Христо Ботев – 1926”, с. Гранит;
4. Читалище „Просвета – 1963”, с. Православ;
5. Читалище „Просвета – 1946”, с. Плодовитово;
6. Читалище „Христо Ботев – 1927”, с. Черна Гора;
7. Читалище „Отец Паисий – 1928”, с. Горно Белево;
- 8.Читалище „Христо Ботев – 1908”, с. Верен;
9. Читалище „Иван Белев”, с. Колю Мариново;
10. Читалище „Павел Матев – 1922”, с. Оризово;
11. Читалище „Христо Ботев – 1927”, с. Партизанин;

12. НЧ „Отец Паисий - 1928” с. Мирново;
13. НЧ „Светлина - 1921” с. Опълченец;
14. НЧ „Саморазвитие - 1907” с. Медово;
15. НЧ „Трифон Бонев - 1926” с. Голям дол;
16. НЧ „Отец Паисий - 1927” с. Найденово; 17. НЧ „Искра - 1934” с. Долно ново село;
18. НЧ „Просвета - 1927” с. Съединение;
19. НЧ „Св.св.Кирил и Методий - 1956” с. Горно ново село;
20. НЧ „Отец Паисий - 1934” с. Марково.

4. ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТНА ТЕРИТОРИЯТА

4.1 Транспортна инфраструктура

През територията на община Братя Даскалови преминават трасетата на два важни общоевропейски транспортни коридори /ОЕТК/ – 8 и 4, и в близост до общината, в източна посока преминава ОЕТК 9. Общината е добре обслужена с пътна инфраструктура с национално значение – международни и главни пътища от националната пътна мрежа, както следва:

ОЕТК № 4: Дрезден/Нюрнберг – Прага – Виена/Братислава – Будапеща – Арад – Букурещ – Констанца/Крайова – София – Солун/Пловдив – Истанбул.

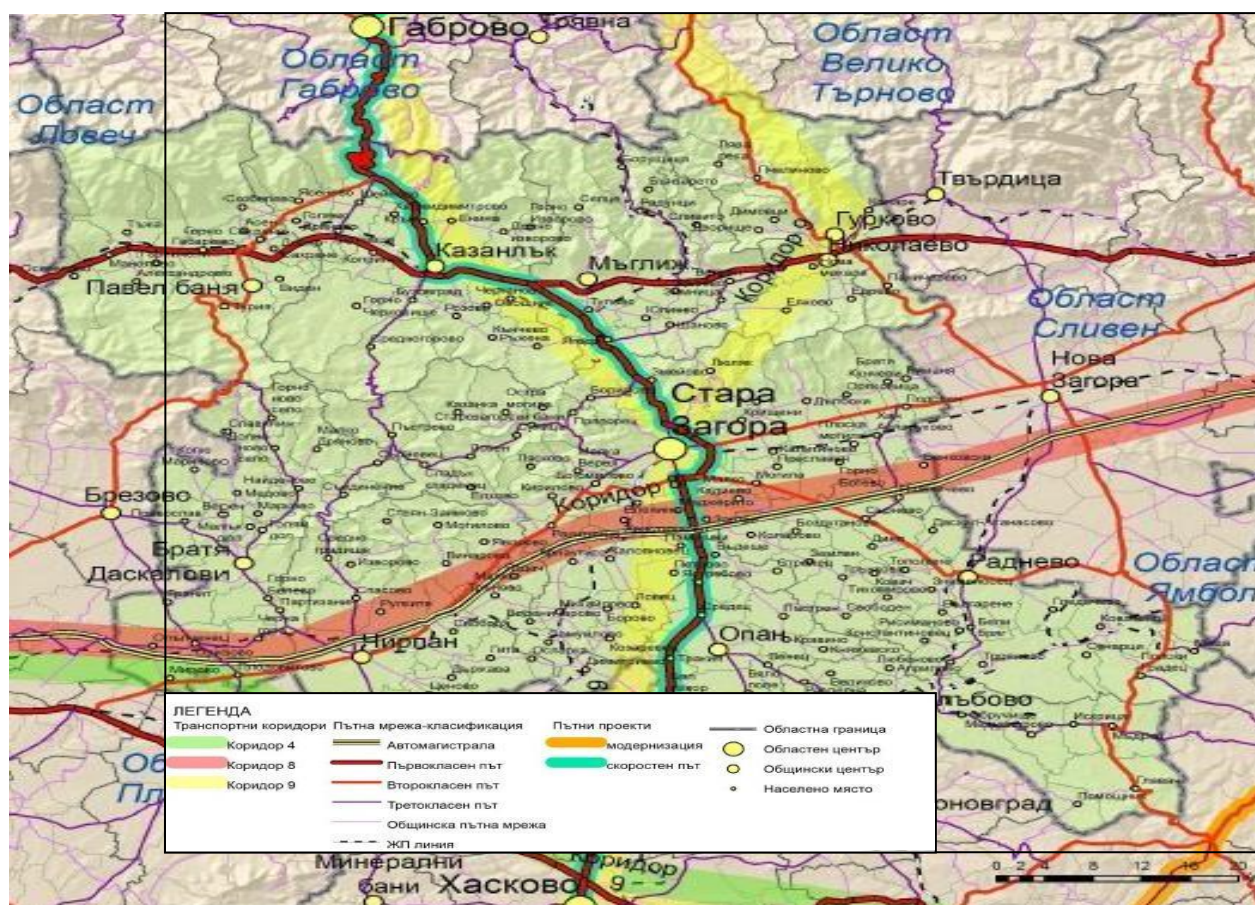
Участъка от ОЕТК 4 - АМ „Марица”, който осигурява транспортните комуникации на Централна и Западна Европа с Азия и Близкия Изток е с начало при пътен възел Оризово на АМ „Тракия” с направление Хасково – Свиленград – ГКПП „Капитан Андреево” – (Истанбул); с обща дължина приблизително 117 km. Минава покрай Димитровград, Хасково, Харманли, Любимец и Свиленград. Автомагистрала „Марица“ е част от Паневропейски транспортен коридор 4 и Европейски път Е80. През автомагистралата преминава и пътният трафик за Гърция при пътен възел Ново село.

ОЕТК № 8: Италианските пристанища Бари и Бриндизи и преминаващ през Дуръс/Вльора – Тирана – Скопие – София – Бургас/Варна.

Магистралата «Тракия» преминава през южната част от територията на общината. Тя е част от ОЕТК № 8, който осигурява транспортните комуникации между Адриатика и Черно море. Завършена е изцяло през 2013 г. Съвързва столицата с втория по големина градски център в страната – Пловдив, и с Бургас, съответно с едноименното международно пристанище и летище.

ОЕТК № 9: Хелзинки – Санкт Петербург – Москва/Псков – Киев – Любашевка – Кишинев – Букурещ– Русе/Бяла – Велико Търново - Стара Загора – Кърджали Димитровград – Александруполис. Първокласният път I-5 Русе/Бяла – Велико Търново - Стара Загора – Кърджали - граница Гърция (Е-85), минава южно от общината. Той формира направлението на ОЕТК №9, който провежда международните потоци между България и Румъния през “Дунав мост – Русе”. Тези важни комуникационни оси могат да допринесат за развитието на общината, като ускорят процесите на икономическо и териториално развитие. Вътрешно – общинските пътища и връзките на общината в посока Север – Запад – Изток са рехабилитирани. Селата на север са отдалечени от републиканската пътна мрежа, макар, да имат достъп до нея. Вътрешното транспортно обслужване на общината се осъществява от второкласни, третокласни и четвъртокласни (общински) пътища. Второкласните пътища са с обща дължина 12 км, третокласните - 87 км, изградената общинска /четвъртокласна/ пътна мрежа е с общата дължина 66 км. Всички селища имат пътни връзки с общинския център. През територията на общината преминава главна ж.п. линия СЕ 720 – София – Пловдив – Бургас, като осигурява три железопътни спирки за селата Опълченец, Оризово и Черна гора.

Близостта до големия център Стара Загора, до автомагистрала „Тракия“ и другите съществуващи транспортни връзки са благоприятен фактор за развитие на общината като цяло.

Фигура 12: Транспортна мрежа на Община Братя Даскалови и околностите

Обществен транспорт

Към момента на територията на община Братя Даскалови не функционира вътрешна общинска схема за обществен транспорт. Обслужващите автобусните линии са част от областната транспортна схема на Стара Загора. Тези линии не са достатъчни да осигурят транспортните нужди в общината. Необходимо е създаване на общинска транспортна схема, която да обслужва всички населени места и да ги свързва с общинския център. Подчертаването на предимствата на обществените транспортни системи може да допринесе

за географската и социална интеграция между населените места и да осигури равен достъп до пазара на труда и социалните услуги в общината.

Водоснабдителна мрежа и мрежи за отпадни води

Населението и бизнеса в община се обслужват от „ВиК”, гр. Стара Загора.

Всички населени места на територията на община Братя Даскалови се осъществява от следните водоснабдителни системи:

- Водоснабдителна система „Партизанин – Черна гора – Оризово – Опълченец“;
- Водоснабдителна система „Мирово – Плодовитово“;
- Водоснабдителна система „Верен – Марково – Голям дол – Малък дол“;
- Водоснабдителна система „Долно ново село – Горно ново село“. Самостоятелно се захранват и селата: Братя Даскалови; Гранит; Горно Белово;

ВиК оператор е ВиК Стара Загора. Източниците за питейно и битово водоснабдяване, с които общината разполага са 20 броя, чийто общ дебит около 154 литра в секунда. Водоснабдяването е помпажно. Външната и вътрешната водопроводна мрежа е изградена в основната си част от етернитови тръби. Общата дължина на изградената външна водопроводна мрежа е около 90 км, а на вътрешната – около 360 км. В сравнение с другите общини в областта, общината е сред добре водоснабдените.

Електро и газоснабдяване

Всички населени места в общината и населението в тях е електрифицирано. В десет населени места от общината са изградени и въведени в експлоатация Фотоволтаични централи - 20 бр. със ЗП над 53 хкв.м. и мощност около

16 MW. Издадени са разрешения за строеж на още 15 броя фотоволтаични системи. Като общата им застроена площ ще е над 10041 кв.м.

Енергийна мрежа

Основен източник на електроенергия за община Братя Даскалови се захранва с електроенергия от републиканската енергийна система чрез районната електрическа подстанция Чирпан 110/20 кV. ТТази подстанция понижава напрежението на магистралната енергопреносна мрежа от 110кV на 20кV и осигурява електрозахранване със

средно напрежение на районните трансформаторни постове в общината. Общината разполага с необходимите трафопостове, въздушни и кабелни линии, съответстващи на потребностите на населението, промишлените предприятия, административните учреждения, социалните заведения и други стопански обекти. На територията на общината са в експлоатация 83 трафопоста, с обща инсталирана мощност около 12 200 kVA. Електрозахранването на отделните потребители е изпълнено с въздушни линии, подземни кабели и смесено. Дължината на въздушната мрежа е: ВМСН - 300 000 м ВМНН - 450 000 м. Дължината на кабелната мрежа е: КМСН - 2 000 м КМНН - 75 000 м. Електроразпределителната мрежа за средно и ниско напрежение се стопанисва и поддържа от "ЕВН България електроразпределение" АД КЕЦ Стара Загора

Външна осветителна уредба

Външната осветителна уредба на територията на общината е добре изградена и задоволява нуждите на населението от светлина в тъмната част на денонощието. Гъстотата на разпределителната мрежа на уличното осветление е добре развита е и осигурява захранването на всички населени места.

Системата за улично осветление представлява съвкупност от захранващи източници, разпределителна електрическа мрежа, стълбови линии и арматура, както и сравнително еднотипни осветителни тела.

През 2016 г. и 2017 г. със средства на общината в размер на 167 158 лева е осъществена реконструкция и модернизация на уличното осветление във всички села на общината – поставени са общо 1229 броя нови LED осветителни тела. На територията на общината е изградено енергоспестяващо улично осветление, като всяка година се извършва профилактика и подмяна на аварийни осветителни тела във всички населени места с цел изграждане на максимално икономична система за улично и обществено осветление.

2.2. СТЕПЕН НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ОПР НА ОБЩИНА БРАТЯ ДАСКАЛОВИ

Конкретните резултати по изпълнението на Общинския план за развитие на община Братя Даскалови са проследени чрез изпълнените проекти и инициативи с принос към ОПР. За тази цел са проучени следните източници на информация:

Бенефициен	Наименование	Оперативна	сфера на действие	начало	край	статус
------------	--------------	------------	-------------------	--------	------	--------

- Списъци с изпълнявани през 2014 - 2019 г. проекти от община Братя Даскалови, които са финансирани от Европейски съюз (ЕС);
- Годишни доклади за изпълнението на ОПР Братя Даскалови;
- Справки за изпълнението на капиталовите програми в община Братя Даскалови през 2014 - 2016 г.;
- Публикации за проекти на уебстраницата на община Братя Даскалови <https://bratya-daskalovi.bg/> и в местни медии.

В разработването на оценката, проучването на проектите в община Братя Даскалови е разделено на три категории, което ясно показва степента на изпълнение на ОПР Братя Даскалови. Категориите са следните:

- Проекти и инициативи, които са завършени през отчетния период. Тази категория включва проекти и инициативи, които са започнати преди утвърждаването на ОПР Братя Даскалови 2014-2020. Мотивът за разглеждането им е свързан с техния принос към постигането на приемственост между развитието на общината през изминалия и настоящия програмен период. Именно тази категория, показва, дали общината реализира проекти от предишния програмен период или е привлякла финансиране за нови;

- Проекти и инициативи, които са изцяло реализирани през отчетния период;
- Проекти и инициативи, които са в процес на реализация със сключен договор,

Въпреки че реалното финансово изпълнение на първата и последната категория излизат извън рамката на отчетния период, настоящата оценка ги разглежда като неразделна част от усилията и предприетите действия за развитие, които съответстват на целите и приоритетите на ОПР.

Т	менование на проекта	а програма, процедура	ост лв.				
			безвъзмездно	собствено	дата	дата	(изпълнен/текущ/очакващ/)
Община Братя Даскалови	"Готови за успех"	"Наука и образование за интелигентен растеж" 2014-2020	172 868,70 лв.	0,00 лв.	27.7.2016	27.1.2018	изпълнен
Община Братя Даскалови	"С грижа за независим живот на територията на община Братя Даскалови"	"Развитие на човешките ресурси" 2014-2020	499 950,00 лв.	0,00 лв.	1.11.2015	31.10.2017	изпълнен
Община Братя Даскалови	Предоставяне на социален патронаж в община Братя Даскалови	"Развитие на човешките ресурси" 2014-2020 BG05M9OP00 1-2.040 - Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 2	70 318.08	0,00 лв.	01.06.2019 г.	01.08.2020	изпълнен
Община	Предоставя	Развитие на	65 400.00	0,00 лв.	08.04.2020 г.	31.12.2021	изпълнен

Братя Даскалови	не на социален патронаж в община Братя Даскалови	човешките ресурси, BG05M9OP 001-2.101 - “Патронажна а грижа за възрастни хора Компонент 3”					н
Община Братя Даскалови	Предоставя не на социален патронаж в община Братя Даскалови	Развитие на човешките ресурси, BG05M9OP 001-2.103 - Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 4	35 159.04	0,00 лв.	03.07.2020 г.	31.12.2021	изпълне н
Община Братя Даскалови	Патрона жна грижа + в община Братя Даскалов и	Развитие на човешките ресурси, BG05M9OP0 01-6.002 - ПАТРОНА ЖНА ГРИЖА +	93 405.71	0,00 лв.	01.02.2021 г.	01.03.2021	изпълнен

Община Братя Даскалови	Патронажна грижа + в община Братя Даскалови	Развитие на човешките ресурси, BG05M9OP001- 6.004 - Патронажна грижа + Компонент 2	46 702.85	0,00 лв.	23.02.2022 г.	01.09.2022.	текущ
------------------------------	---	---	-----------	----------	---------------	-------------	-------

СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БРАТЯ ДАСКАЛОВИ ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ

Визията за местно развитие е формирана от желанията, убежденията и стремежите на жителите на община Братя Даскалови. Тя обобщава устремеността на една общност към бъдещото и развитие. Бъдещето на техния живот и бъдещ живот на децата им. Жителите на общината виждат бъдещето си с висок жизнен стандарт. Те очакват да чувстват сигурност в живота си и този на децата си – в жилището, на работното място, на улицата и в училищата. Искат да имат добре устроена жизненна среда.

Визия:

Просперираща община с модерна инфраструктура, модерно селско стопанство, преработвателна промишленост, спокойно място за живеене, чиста околна среда и възможности за развитие на младите хора.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ ЗА РАЗВИТИЕ

Чрез визията си жителите на общината очертават ясна картина на очакваното бъдеще. Постигането на това бъдеще предполага огромни усилия за мобилизиране на всички свои ресурси и привличане на външни. Това предполага още подреденост в действията и следване на подходящи стратегии.

Общината може и следва да приложи стратегия основана на:

- Обвързване на силните страни на общината с възможностите от външната среда;
- С помощта на силните си страни да неутрализира слаба страна или заплаха;
- С помощта на успешни стратегии да свърже благоприятните възможности със слабата среда и да я трансформира.

Основната стратегическа цел за развитие на Община Братя Даскалови е:

«Да постигне икономически растеж, подобро качество на живот и възможности за развитие на своите жители, запазено и оценено природно и културно наследство»

ИЗПЪЛНЕНИЕ, НАБЛЮДЕНИЕ И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА**

Местната власт има ключова роля при изпълнението на амбициозните стратегически цели. От формулираните цели произлиза сложен комплекс от мерки/задачи, излизащи отвъд сегашните рутинните задължения и капацитет на общинската администрация. Изпълнението на общинския план за развитие ще се реализира чрез два взаимосвързани източника. Първият основен източник е чрез кандидатстване с проекти, заложи в общинския план по Оперативните програми 2014 – 2020 година и Програма за развитие на селските райони 2014 – 2020. Вторият основен източник е чрез мотивирани действия на местната власт в партньорство с частния бизнес и неправителствения сектор да реализира друга значителна част от мерките и проектите със собствени средства. Прилагането на принципа на публично-частно партньорство е основата за постигането на резултати по реализацията на плана чрез двата източника.

МОНИТОРИНГ - НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ

Мониторингът води до засилване на възможностите за реализация на общинския план за развитие. Чрез прилагането му е възможно да се подобри сътрудничеството между различните участници и партньори, които си комуникират при изпълнението на плана, като широко се прилага принципа на прозрачност, публичност и партньорство. Внасянето на елементи на обществено обсъждане води до реално обогатяване на ОПР с участието на населението на общината.

Важен момент при организацията на мониторинга е определянето на неговите водещите компоненти.

Най общо тук се включва:

- Определяне на система от индикатори за измерване степента на изпълнение
- Създаване на механизъм за измерване и проследяване на водещите параметри;
- Избор и адаптиране на механизми за сравнение и оценка на резултатите;
- Оценка на резултатите и предприемане на корекции при значими отклонения.
- Относно информационното осигуряване на мониторинга важен е въпросът за събираемостта на данните за самото оценяване, които следва да са редовни /официализирани/, верифицирани, релевантни на заложените цели и прости.

Това налага да се осъществява периодична координация и съвместен обмен на информация между общинската администрация на Братя Даскалови и различните институции на територията на общината и в област Стара Загора за набиране и анализиране на текущи данни и информационни източници.

Наблюдението и оценката следва да проследяват не само използването на финансовия и ресурсен потенциал, но активно да отчитат и физическия прогрес върху територията на общината /настъпващи промени в състоянието на средата в резултат от предприети интервенции/. Това изисква набор от специфични индикатори и възможност за алтернативност и адаптивност при оценяване изпълнението на плана. Разработването и прилагането на ясни процедури за наблюдение върху изпълнението на плана е от изключително важно значение за получаване на точна и навременна представа за това дали се постигат заложените цели и приоритети на развитието, за откриване на пропуски, трудности и спънки в реализацията на отделна дейност или комплекс от дейности, за настъпили сериозни промени в средата и обстоятелствата, налагащи коригиращи действия.

Контролът върху изпълнението на Общинския план за развитие 2014-2020 година се осъществява от Кмета и Общинския съвет. С оглед постигане на оптимален ефект и оперативност в процеса на мониторинг и оценка на изпълнението се създаде група за наблюдение, в която са включени общински съветници, представители на Общинската администрация и представители на другите институции – неправителствения сектор, бизнеса, държавни структури.

Броят и съставът на групата е одобрен с решение на Общинския съвет. Ролята на тази група е да следи изпълнението на общинския план за развитие, да дава насоки и препоръки за корекции в действията на групите за изпълнение, да изготвя и представя на Общинския съвет и Кмета годишни доклади с оценка за изпълнението на плана за развитие.

В докладите е бѐде отразено:

- ✓ Кои от поставените задачи за съответния период са изпълнени и кои не са;
- ✓ Степента на достигане на заложените индикатори; причини за пълно или частично неизпълнение на отделни или комплекс от дейности;
- ✓ Настъпили промени и необходимост от преориентация към други дейности, мерки и цели. Окончателни доклади за изпълнението на плана в края на всяка година и заключителен доклад за целия период се изготвя от Кмета на общината, като докладите се внасят за одобрение от Общинския съвет.

- ✓ Реализацията на плана за развитие на общината 2014-2020 година е сложен и многообразен процес, свързан с влиянието на фактори и обстоятелства в един сравнително дълъг период от време, при различни политически, икономически и социални ситуации, въздействие на международни фактори и промени в микро- и макросредата.

Много е важно да се подчертае, че той дава перспективи и насоки за развитие и те не могат да бъдат строга рамка, ограничаваща възможните мерки и дейности.

Следователно, не е възможно да се предвидят точно всички промени, които са настъпили при изпълнението на плана и програмата за реализацията му. Поради тези причини, изпълнението на общинския план следва да се възприема като един непрекъснат процес на наблюдение, контрол и актуализация, учейки се от грешките, трудностите и неуспехите и коригиране на съществуващите вече насоки за развитие и дейности, адаптирайки ги към настъпилите нови обстоятелства и променена среда. Актуализацията на общинския план се извършва при настъпили съществени политически и социално-икономически промени и необходимост от корекции в набелязаните цели и приоритети. Конкретни корекции по изпълнението на дейностите се отразяват в годишните програми за реализация. Както в единия, така и в другия случай се вземат предвид докладите на групата за наблюдение.

Процесът на актуализация се организира от кмета на общината като актуализираният общински план и програмите за реализация се одобряват от Общинския съвет.

Индикатори за наблюдение и отчитане на постигането на основната цел:

Компонент „ Икономика “:

- Ръст на местните и чуждестранни инвестиции в модернизация и разширяване на съществуващите производства;
- Повишен брой създадени и динамично развиващи се нови икономически структури, не по-малко от 2 до 2017 и 5% увеличение ежегодно след последната година до 2020 г.

Компонент „Повишено качество на живот“:

- Над 20 % от лицата между 16-28 години с незавършено образование -ограмотени и квалифицирани до 2017г. и 50% до 2020г.;
- Повишена заетост – над 30% от безработните устроени на работа към 2020 г.
- Създадена Общинска стратегия за образованието;
- Създаден Обществен съвет за образование и професионално обучение до 2016 г.;
- Разработена Общинска програма за професионална квалификация до 2017 г.;
- С не по малко от 3% годишно повишени доходите на населението до 2020 г.;
- Система от мерки за реинтеграция, ограничаване и предотвратяване на социалната изолация на лица в неравностойно положение въведена до 2016 г.;
- Нарастване на озеленените площи в общината и на броя благоустроени дворове на училища и детски градини. Ежегодно засадени над 3000 бр. дървесна растителност.;
- Разработена и действаща програма за повишаване на екологичната култура до 2017 г.;
- Реставрирани и консервирани 20 % от културно-историческите обекти на територията на общината със съвременни технологии до края на 2020 г. ;
- Разработена маркетингова политика за популяризиране на общината;
- Създадена уеб страница с информация за възможностите за туризъм в общината.

ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

Приоритет 1: Развитие и модернизация на местната техническа и социална инфраструктура.

- ✓ Брой или км. изградени/ремонтирани/подменени елементи на енергийната инфраструктура /подстанции, трафопостове, мрежи и др.;
- ✓ Брой или км. изградени/ремонтирани/подменени обекти на водостопанската инфраструктура /водоеми, водопроводи, мрежи, канализации, хидромелиоративни съоръжения/;
- ✓ Брой или км. изградени/ремонтирани/подменени елементи на съобщителната инфраструктура /централи, клетки, кабелни мрежи, станции и др./;

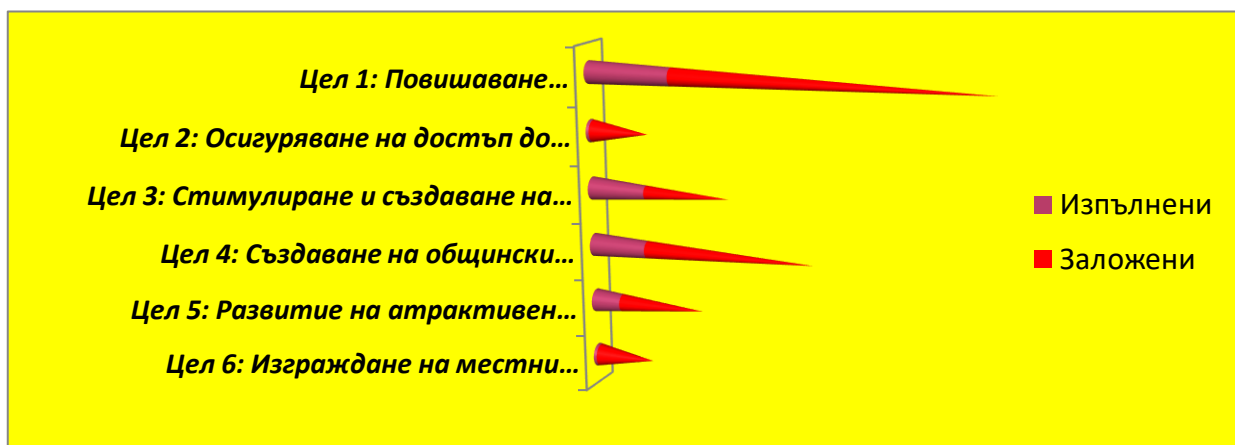
- ✓ Площ санирани жилища;
- ✓ Брой реконструирани и модернизирани сгради общинска собственост (библиотеки, читалища, здравни служби, младежки центрове);
- ✓ Брой сгради общинска собственост с въведени енергийно – ефективни мерки (саниране, подмяна на дограма, отоплителна инсталация, ел.инсталация и др.);
- ✓ Брой актуализирани устройствени планове.

Приоритет 1 : Развитие и модернизация на инфраструктурата	Изпълнени	Общо	%
	проекти	проекти	изпълнение
Цел 1: Обновяване и доизграждане на общинската пътна мрежа.	1	1	100%
Цел 2: Подобряване водоснабдяването в общината.	1	1	100%
Цел 3: Канализация на населените места.	1	0	0%
Цел 4: Развитие на социалната инфраструктура.	1	1	100%
Цел 5: Въвеждане на енерго - ефективни мерки.	1	0	0%
ОБЩО:	5	3	60%

Приоритет 2: Подкрепа на конкурентноспособна, устойчива местна икономика, основана на местните условия и ресурси.

- ✓ Брой стопански единици, вкл. по отрасли;
- ✓ Нетни приходи от продажби, вкл. по отрасли;
- ✓ Разходи за ДМА, вкл. по отрасли;
- ✓ Брой фирми с внедрени системи за качество по ISO и др.;
- ✓ Заети площи с култури и средни добиви
- ✓ Размер на обработваемата земя и пустеещи земи;
- ✓ Брой животни и средна продуктивност;
- ✓ Брой туристи;
- ✓ Брой превозени пътници по видове транспорт;
- ✓ бем на строителството;
- ✓ Обем на външните инвестиции;
- ✓ Обем на отпуснати кредити, вкл. по отрасли;
- ✓ Обем привлечени средства от външни програми и проекти.

Приоритет 2 : Подкрепа на конкурентноспособна, устойчива местна икономика, основана на местните условия и ресурси	Изпълне ни	Общо	% изпълнени е
Цел 1: Повишаване конкурентноспособността на селското стопанство като структуроопределящ отрасъл на местната икономика	3	11	27%
Цел 2: Осигуряване на достъп до модерна експертна и консултантска помощ и квалификационни услуги.	0	2	0%
Цел 3: Стимулиране и създаване на условия за развитие на МСП.	1	3	33%
Цел 4: Създаване на общински институции, подкрепящи селскостопанските производители.	2	6	32%
Цел 5: Развитие на атрактивен туризъм.	1	3	33%
Цел 6: Изграждане на местни партньорства за развитие.	0	2	0 %
ОБЩО:	7	27	26%

Приоритет 3: Развитие на човешките ресурси и създаване на добра жизнена среда

- ✓ Брой на населението;
- ✓ Основни демографски характеристики
/брачност, раждаемост, смъртност, механичен и естествен прираст/;
- ✓ Брой заети и безработни лица и коефициенти на заетост и безработица;
- ✓ Обхванати лица от програми за заетост;
- ✓ Обхванати лица от социалните услуги;
- ✓ Средна работна заплата и среден доход на домакинство;
- ✓ Брой деца в детски градини и ученици в училищата;
- ✓ Усвоени средства за изграждане и ремонт на социалната инфраструктура;
- ✓ Усвоени средства за закупуване на ново оборудване и обзавеждане;
- ✓ Усвоени средства за културни и спортни инициативи;
- ✓ Замервания на параметрите на компонентите на околната среда /състояние на въздуха, водите, почвите, шума/;
- ✓ Новосъздадени или благоустроени зелени площи;
- ✓ Брой/ км. почистени речни корита/ дерета;
- ✓ Брой/ площ почистени язовири.

Приоритет 3 : Развитие на човешките ресурси и създаване на добра жизнена среда	Изпълнени	Общо	%
---	-----------	------	---

Цел 1: Достигане на по-висока трудова заетост	2	4	50%
Цел 2: Подобряване на социалните услуги	1	1	100%
Цел 3:Повишаване качеството на човешкия капитал	1	1	100%
Цел 4: Интеграция и социализация на хората в неравностойно положение и на ромите	1	2	50%
Цел 5: Осигуряване на достъп и по-високо качество на здравните услуги	0	1	0%
Цел 6: Запазване на екологичното състояние на общината	0	4	0%
Цел 7: Гарантиране на обществен ред и сигурност	1	3	33 %
Цел 8: Подобряване на условията и разширяване на възможностите за прекарване на свободното време - културни прояви, занимания и спорт	1	2	50%
ОБЩО:	7	18	38.89%

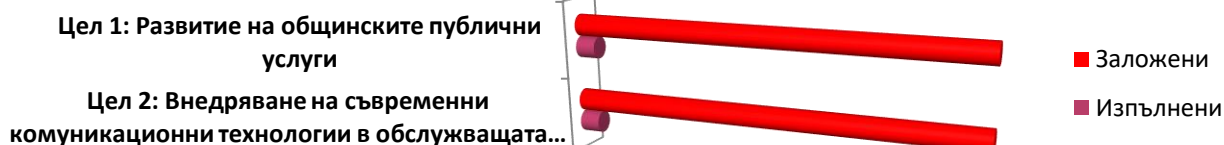
Приоритет 4: Предоставяне на качествени обществени услуги, съответстващи на европейските стандарти

- ✓ Брой служители повишили квалификацията си;
- ✓ Брой въведени нови административни услуги;
- ✓ Брой подобрени административни услуги.

Приоритет 4 : Предоставяне на качествени обществени услуги, съответстващи на европейските стандарти	Изпълнени	Общо	% Изпълнение
---	-----------	------	--------------

Цел 1: Развитие на общинските публични услуги	0	2	0%
Цел 2: Внедряване на съвременни комуникационни технологии в обслужващата сфера	0	2	0%
ОБЩО	0	4	0%

ОБООЩЕН СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН -ОЦЕНКА - таблица

Приоритет 2. Подкрепа на конкурентноспособна, устойчива местна икономика, основана на местните условия и ресурси.	3	6	50%
Приоритет 3. Развитие на човешките ресурси и създаване на добра жизнена среда.	6	11	75%
Приоритет 4. Предоставяне на качествени обществени услуги, съответстващи на европейските стандарти.	0	8	0%
ОБЩО:	21	13	62%

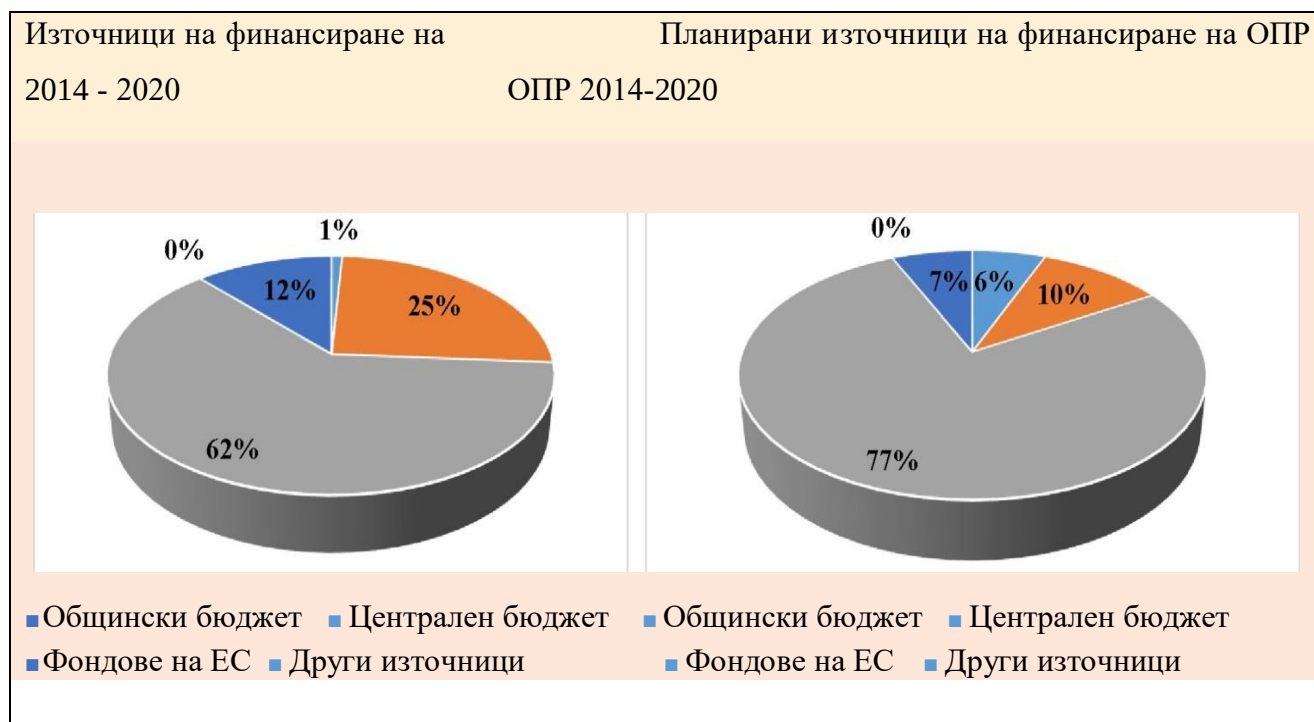
ИЗВОД:

От горната таблица, може да заключим ,че имаме 62 % изпълнени на финансираните проекти.Ако се обърнем към разпределението на изразходваните ресурси по източници на финансиране, то ще можем да заключим, че е налично ефикасното комбиниране на различни форми на финансиране от страна на община Братя Даскалови.

През отчетния период са осигурени средства от следните източници:

1. Собствени средства от общинския бюджет;
2. Централен бюджет, вкл. целеви субсидии по капиталовите програми и национално съфинансиране на проекти по оперативните програми;
3. Фондове на ЕС;
4. Частно финансиране, вкл. собствено съфинансиране на проекти по оперативните програми.

Основните източници на финансиране на ОПР 2014-2020 са средствата от Фондовете на ЕС, а на второ място са средствата от Централния бюджет, който освен пряко финансиране на дейности на общината, съфинансира и проектите на Европейския съюз, като общата стойност на ресурса от ЦБ възлиза на **3 633 хил. лв.** Малка роля играят средства от частни фондове и фирмий средства от общинския бюджет. Възможностите на общинския бюджет са много малки и е необходимо и занапред общината да привлича средства от фондовете на ЕС.

Източник: Собствени изчисления

От графиката ясно се вижда, че средствата от Фондовете на Европейския съюз са основополагащи за развитието на общината и изпълнението на плана. Размерът им е близък до планирания най-голям дял от 77%, т.е. прогнозите са спазени. Изпълнението на средствата от Централния бюджет - 25%, надвишава планираните 10%.

2.11 SWOT – АНАЛИЗ

Най-синтезирано силните страни и слабостите, благоприятните възможности и заплахите за развитие на общината могат да бъдат обобщени в синтезиран SWOT-анализ, като в силните страни се изброяват най-важните разполагаеми ресурси, умения, достижения или други предимства, които има завоювана общината, а в слабите - се излагат обективните и субективните ограничения (недостиг на ресурси, умения, способности и др.), които възпрепятстват прогресивното развитие на общината до сега и ако не се отстранят, могат да повлияят отрицателно и върху бъдещото ѝ развитие. Възможностите са съвкупност от систематизирани бъдещи благоприятни елементи на външната и вътрешната среда, които ще влияят положително върху бъдещото социално-икономическо развитие на общината, а заплахите са онези неблагоприятни елементи на вътрешната и на външната среда, които могат да ограничат, а в някои случаи и да спрат бъдещото развитие на цели отделни сектори от социално-икономическото развитие на общината.

СИЛНИ СТРАНИ

- ✓ Благоприятни природни и климатични условия (благоприятен релеф, плодородни почви, удобно транспортногеографско разположение, добри земеделски и екологични условия, обширна площ);
- ✓ Съхранена природа, територия с изключително биоразнообразие (наличие на 5 защитени зони и 2 защитени местности в обхвата на общината, попадащи в Националната мрежа "Натура 2000", добро качество на атмосферния въздух, отговарящо на стандартите);
- ✓ Стратегическо местоположение на общината, спрямо ключови европейски и републикански транспортни артерии;
- ✓ Добра транспортна достъпност и обвързаност както в рамките на общината, така и с близко разположените областни центрове Стара Загора и Пловдив и граничещите общини;
- ✓ Близост до центрове с научен и изследователски потенциал;

- ✓ Добре развита транспортна инфраструктура, осигуряваща нуждите на населението;
- ✓ Добре развита електроенергийна система;
- ✓ Питейното и битово водоснабдяване е на добро ниво като обща картина – в сравнителен план с другите общини в областта общината е сред най – добре водоснабдените;
- ✓ Развит аграрен сектор с традиции в производството и преработката на селскостопанска продукция;
- ✓ Изграден и утвърден пазар за плодове и зеленчуци;
- ✓ Селскостопански продукти и продукти на хранително – вкусовата промишленост с високо качество;
- ✓ Експортно ориентирани традиционни производства: зърнени и технически култури, вино, гъши дроб, консерви и др.;
- ✓ Потенциал за развитие на алтернативен туризъм - селски, еко, културен и др.
- ✓ Добър административен капацитет на Община Братя Даскалови за реализация на проекти в различни области и сфери;
- ✓ Наличие на достъп до интернет и други комуникационни възможности във всички селища на общината;

СЛАБИ СТРАНИ

- ✓ Общината е периферна територия с характер на селски район;
- ✓ Общината е бедна на минерални ресурси и полезни изкопаеми;
- ✓ Различия в социално-икономическото развитие на селата в южната и северна част на общината;
- ✓ Проблемно демографско изменение, изразяващо се с намаляващи възможности за естествено възпроизводство, миграция, застаряване и намаляване на населението, в т.ч. и в трудоспособна възраст;
- ✓ Липса на висококвалифицирани кадри;
- ✓ Висок процент на безработица - над средния за страната (лица с ниско образование и липса на квалификация);

- ✓ Амортизирана водопроводна мрежа с висока аварийност и загуби на вода;
- ✓ Липса на канализация за отпадни води;
- ✓ Влошено състояние на уличната мрежа в населените места;
- ✓ Няма въведена система за разделно събиране на отпадъци;
- ✓ Недостатъчен брой специалисти в системата на здравеопазването, липса на аптека;
- ✓ Затруднена транспортна достъпност до населените места в северната част на общината;
- ✓ Нарушена връзка между наука, производство и пазар;
- ✓ Ниско ниво на организираност на производителите, липса на действени организационни структури на местно ниво;
- ✓ Неразвити сегментите на туристическото предлагане - пешеходен, планински, колоездачен, селски, ловен, риболовен, културен туризъм и туристически маршрути;
- ✓ Относително ниски доходи на домакинствата, вследствие на проблемите със заетостта и големият дял на неактивните лица в трудоспособна възраст;
- ✓ Неразвити логистични дейности и бази, предвид стратегическото икономическо позициониране на територията и връзката ѝ с основни пътни артерии;
- ✓ Сравнително неактивен граждански сектор;
- ✓ Ясно обособено ромско гето с незаконни жилища и неизградена инфраструктура, резултат от стихийна урбанизация.

ВЪЗМОЖНОСТИ

- ✓ Опазване на биоразнообразието с внедряване на съвременни технологии за намаляване на вредните емисии и управлението на отпадъците;
- ✓ Развитие на селското стопанство с всички свои подсектори като структуроопределящ отрасъл за общината. С него е свързано и промишленото производство.
- ✓ Задълбочаване на връзките между аграрните университети и производители;
- ✓ Развитие на интензивното земеделие.

- ✓ Увеличение на поливните площи;
- ✓ Развитие на биологичното производство;
- ✓ Развитие на пчеларството;
- ✓ Въвеждане на нови технологии в селското стопанство и промишлеността , създаване и развитие на клъстър на селскостопанските производители в общината;

- ✓ По-пълноценно използване на природните ресурси за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (слънчева енергия, биомаса), вкл. за сградите общинска собственост;
- ✓ Подмяна на ВиК мрежата и намаляване загубите на вода;
- ✓ Развитие на туристическия потенциал на общината;
- ✓ Пълно усвояване на възможностите за финансиране от фондовете на ЕС, свързани с развитието на Община Братя Даскалови.

ЗАПЛАХИ

- ✓ Задълбочаване на демографските проблеми и застаряване на населението, емиграция;
- ✓ Тенденция към бъдещо обезлюдяване на малките населени места;
- ✓ Запазване или увеличаване на дела на лицата с ниско образование и липса на квалификация
- ✓ Нарастване на броя на хората с необходимост от социални услуги и трайна социална изолация;
- ✓ Ограничени публични ресурси за капиталови инвестиции и социални услуги;
- ✓ Увеличена зависимост от републиканския бюджет;
- ✓ Замърсяване на околната среда от антропогенни или други фактори;

- ✓ Влошаване качеството на техническата инфраструктура и липса на собствени средства за нейната поддръжка;
- ✓ Увеличаване загубите на питейна вода поради забавяне модернизацията на водопроводната мрежа;
- ✓ Поява на рискове от непредвидими природни събития: тенденция към глобално затопляне, водещо до предизвикване на природни бедствия - засушаване на региони, наводнения, свлачища, пожари.

4. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

Можем да заключим, че като цяло:

ОСНОВНИТЕ НАСОКИ НА ОПР 2014-2020 г. ЗА ОБЩИНА БРАТЯ ДАСКАЛОВИ СА СПАЗЕНИ и главните цели в основни линии са изпълнени. За да продължи постъпателното развитие като основни цели през следващия планов период е логично да се включат:

- СЪВРЕМЕННА И КАЧЕСТВЕНА ИНФРАСТРУКТУРА, БЛАГОУСТРОЕНА ЖИЗНЕНА СРЕДА И КАЧЕСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ И ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ.

- РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИЯ ПОТЕНЦИАЛ И ДИАЛОГ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА.

В заключение, направеният анализ на изпълнението на ОПР на община Братя Даскалови казва, че определената в него рамка на политиката за регионално развитие в общината като цяло се изпълнява чрез приноса на държавния и общинския бюджет и чрез инструментите на политиката за сближаване и съответното национално съфинансиране.

Положителни и отрицателни фактори при изпълнението на ОПР на общината за периода 2014 – 2020 г.

Като положителни фактори при изпълнението на плана за развитие могат да бъдат отчетени високата степен на мобилизация на наличния капацитет на администрацията на община Братя Даскалови и значителният дял на привлечения финансов ресурс от централния бюджет. В разглеждания период като негативни фактори за изпълнението на плана се явяват преди всичко външни такива:

- ◆ наложеното вече като практика разминаване във времето на процеса по изготвяне на ОПР 2014 – 2020 г. и изготвянето на националните и регионални документи в системата за регионално развитие (НСРР, Оперативни програми, ПРСР) и липса на информация на първоначалния етап за възможностите и условията за достъп до финансов ресурс от фондовете на ЕС; Този фактор в много отношения играе съществена роля за ограничения достъп до финансиране от ПРСР през периода;

- ◆ закъсняло стартиране на реалната работа на ОП и ПРСР, което рефлектира върху сроковете за представяне, оценяване и одобрение на проекти на бенефициентите;

- ◆ промени в ЗРР и последваща необходимост от актуализация на стратегическите и планови документи в системата на регионалното развитие, вкл. по отношение на пространственото развитие;

- ◆ липса на методическа подкрепа при прилагане на инструментите за тяхното наблюдение на плановите документи, в т.ч. наличие на трудности при отчитане на финансовите ресурси от всички източници, насочени към реализиране на мерките в подкрепа целите на развитие на общината;

- ◆ липса на координация на национално, регионално и местно ниво между секторните политики, вкл. по отношение на стратегически и планови документи.

От гледна точка на ОПР продължава да е необходимо стандартизиране на методологията за описание на териториалния обхват и съответно териториалното въздействие на реализираните мерки, така че информацията относно финансираните проекти, териториалният им обхват и обемът на договорените и изплатените финансови ресурси да могат да бъдат съотнасяни към целите и приоритетите на ОПР на община Братя Даскалови. Към тази методология следва да бъде добавен и стандартизиран подход за описание на източниците за финансиране с оглед възможността за отчитане на всички привлечени ресурси, вкл. чрез общинския бюджет и капиталовите програми, както и различните действащи публични фондове, вкл. и инвестициите на публичните предприятия като „ВиК“ ООД.

Препоръки за разработване на следващи планове на община Братя Даскалови за периода 2021 – 2027 г. и след него.

Визията, определена в ОПР на община Братя Даскалови, запазва своята актуалност. Рамката на **приоритетите** като цяло съответства на проблемите и нуждите на община Братя Даскалови. Същевременно е необходимо ясно обвързване между целите и приоритетите на ОПР на община Братя Даскалови, с тези, определени в документите от по-висок порядък, свързани с регионалното развитие, и особено идентифициране на високоприоритетни за развитието на общината проекти, които могат да бъдат осъществени с подкрепа на регионално и национално ниво и допринасят за повишаване на интегрираното развитие на ниво регион за планиране. Ясно се очертава необходимостта от извеждане на преден план на фактори като намаляване на населението, задържащи нива на развитие в местната икономика и ограничено прилагане на иновации, както и на възможностите и условията за осигуряване на качествени публични услуги за многобройните населени места в общината с малък брой население.

Конкретните препоръки включват:

◇ определяне на високоприоритетни проекти за развитие на община Братя Даскалови, които да могат успешно да отговорят **на предвижданията на Интегрираната териториална стратегия за развитие на ЮИР за планиране от ниво 2 за периода 2021-2027г.;**

- ◆ идентифициране и директно насочване на **усилия и ресурси към надобщински проекти** от ключово значение за развитие на общината;
- ◆ анализът на икономическото, социалното и екологичното състояние и потенциала за развитие на общината следва да бъде **обвързан пряко с процесите на демографско развитие, както и с процесите на развитие на съседните икономически центрове (Стара Загора) и планираното инфраструктурно развитие и възможно разширяване на възможността за мобилност на трудовите ресурси;**
- ◆ идентифициране на приоритети и мерки, които **ще подкрепят местната икономика и социалния сектор в условия на очаквана икономическа рецесия в резултат от пандемията с Ковид-19, както и планиране на мерки в подкрепа на сектора на здравеопазването, образованието и администрацията за работа в условия на пандемия;**
- ◆ **определяне на всички възможни източници за финансиране на определените мерки** – национални, от ЕС и др., които допринасят за осъществяване на политиката за регионално развитие в община Братя Даскалови;
- ◆ **интегриране на процесите по наблюдение и оценка** с тези, определени за оперативните програми, съфинансирани от ЕС;
- ◆ **укрепване на аналитичния капацитет на общинско ниво** за идентифициране на проблемите и тяхното адресиране чрез съответните финансови инструменти;
- ◆ **изготвяне на реалистична оценка за необходимите финансови ресурси** за целите на регионално развитие на община Братя Даскалови;
- ◆ **развитие на положителните тенденции за прилагане принципа на партньорство** и осигуряване на публичност на мерките за регионално развитие.

